

Slovenski Učitelj

*Pedagoška revija
in glasilo Slomškove družbe
v Ljubljani*

5-6

LETO XXXIX

1938

»Slovenski Učitelj« izhaja mesečno / Uredništvo (Fortunat Lužar) je v Ljubljani, Postojnska ulica 14, »Stan in dom« ob Tržaški cesti / Upravištvo je v Ljubljani, Jenkova ulica 6 / Naročnina letno 50 din / Članke in dopise sprejema uredništvo; reklamacije, naročnino in članarino pa upravništvo / Izdajatelj in lastnik je konzorcij »Slovenskega Učitelja« / Odgovorni urednik: Fortunat Lužar / Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Karel Ceč)

Vsebinska št. 5.—6.: Otrok in delo, Franjo Čiček. — Učitelj-vzgojitelj-človek, Vinko Brumen. — Cvetje in dih iz šolskega dela, Milena. — Statistika za sebe, Albina Zakrajšek. — Več don Boskovega duha v našo vzgojo! Salezijanec dr. Fr. Blatnik. — Misli ob desetletnici kmečkonadaljevalnih šol, Fran Jandl. — Praktičen pomen telesne vzgoje, Amalija Mandelj. — Ocenjevanje učencev v ljudski šoli, P. A. — Eno uro računstva, P. A. — Kakšna torej bodi naša šola? Franjo Čiček. — Učna snov iz elektrike, Rafael Zazula. — Protialkoholno delo in šola, Vojko Jagodič. — Naša narodna zavest, vzgoja in obramba, Etbin Bojc. — Potrpežljiva mati, Ema Deisinger. — O kazni, Ema Deisinger. — Meščanska šola — praktična šola, Rudolf Wagner. — Lendavska meščanska šola, Gumilar Fran. — Društvene vesti. — Književne vesti. — Razglednik.

Pristopite k „Slovenski straži“!

»Slovenska straža« v Ljubljani se je nanovo osnovala šele pred letom kot podružnica mariborske matice ter kot matična zajednica za ozemlje bivše ljubljanske oblasti. S. S. v Ljubljani bo torej vezala vse podružnice tega ozemlja, razpredene po večjih krajih kakor po podeželju.

S. S. ima v svojem načrtu podrobno narodno-obrambno delo. Predvsem spadajo v njen delokrog kočevski Slovenci ter naš obmejni živelj na notranjski in gorenjski strani. A tudi vsi ostali Slovenci doma in izven ožje naše domovine bodo deležni njene skrbi. Predvsem jo čaka temeljita organizacija narodne zavednosti med širšimi plastmi našega naroda, kolikor tega ne zmorejo druga narodno-obrambna in prosvetna društva. V njenih zamislih je po eni strani Slovenski institut, ki naj podrobno pregleduje stanje našega naroda v vseh ozirih, zlasti kar tiče narodno zavest in odpornost, po drugi strani pa tudi konkretno dejstvovanje na podlagi teh ugotovitev, da se naš narod kar moč narodno osvesti in okrepi ter da se dvigne naše narodno blagostanje za sedanjost kakor za bodočnost.

Brez sredstev pa nam je še tako lepo zamišljeno delo že naprej onemogočeno. Ker je naša organizacija še mlada in se šele uveljavlja, je predvsem vezana na članarino in podpore. Ker je namen S. S., ki hoče obrambo slovenskega življa z narodno izobrazbo in gmotno okrepitvijo ter živo stražo nad našimi narodnimi interesi, svet in mora biti svet v tej vihravi dobi vsakemu resničnemu in zavednemu Slovencu, smo prepričani, da se boste brez pomišljanja priključili vrstam S. S. in ji nudili podporo v vsakem pogledu! Letna članarina znaša 12 din (mesečno en dinar!), kar pač zmore sleherni izmed nas. Kdor zmore več, naj da, kolikor pač more dati. Brezposelni naj se ne odtegajo zaradi določene članarine sodelovanju in sočutenju z nami in naj pač prispevajo manj po svojih močeh (vsaj dinar), nihče pa naj se ne odtegne temu vabilu v Slovensko stražo! Kdor more kaj sodelovati ali svetovati, mu bomo hvaležni. Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Slovenska straža, pisarna Prosvetne zveze, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7, kjer se dobe tudi vsa podrobna event. pojasnila.

Slovenska straža.

Položnica poštne hranilnice za »Slovenskega Učitelja« ima št. 11.073.

Naročnina za list znaša 50 din, člani »Slomškove družbe« plačajo letno s članarino vred samo 52 din.

Ta dvojna številka je posvečena slovenskim materam

Franjo Čiček

Otrok in delo

Mnogokrat opažamo, da so ponekod otroci preveč obloženi z delom, posebno pri revnejših slojih. Poleg prepičle in nezadostne hrane mora opravljati otrok najraznovrstnejša hišna ter domača dela. Umevno je, da mu to škoduje tako v telesnem kakor duševnem oziru in da trpi pri tem njegova izobrazba in vzgoja.

Mlado telo, ki potrebuje obilo tečne in zdrave hrane, da pravilno raste ter se razvija, si s pretežkim delom izrabi vse moči in sile, ki so mu potrebne za šolo in pouk.

Tak otrok prihaja v šolo utrujen, zaspan, nekam otopel in brezbrizen. Mnogokateri je komaj nekaj ur v šoli, že prosi razrednika, če sme zopet domov, ker mora kuhati kosilo, nesti obed očetu ali bratu, sestri ali materi v tovarno ali kam. Tak otrok mnogo izostaja, ker ga rabijo doma ali dela drugod, celo v tovarni. Razumljivo je, da so učni uspehi pri takem revežu minimalni ter nezadostni, saj mora že v zgodnji mladosti okušati vse grenkobe in težave v boju za vsakdanji kruh, za katerega mora žrtvovati svoje mladostne sile in šolsko izobrazbo.

Na drugi strani pa najdemo otroke, sicer je takih malo, ki premalo delajo ali celo nič. V mislih imam bolj situirane družine, ki imajo hlapce in dekle, pastirje ali služkinje, kuharice ali postrežnice itd. Tu se ponekod otrok razvaja. Ni mu treba delati ničesar. Če pride na primer blaten domov, ga bo mogoče »milostljiva« mati malo okregala, a služkinja dobi nalog, da ga očisti. Ni mu treba nikoli snažiti čevljev, za to je postrežnica, ne skrbeti za red in snago v stanovanju in pri hiši. Za to so posli, saj jih plačuje milostljiva! Njegovo delovno udejstvovanje obsega kvečjemu igre in igračkanje, zabave in šport.

Jasno je, da bo smatral tak otrok vsako delo za poniževalno in nečastno. Za to so pri hiši posli in poselsko delo zanj ni! Ko doraste, nima niti najmanjšega pojma, kako sta na primer oče in mati z delavnostjo in vztrajnostjo, s skromnostjo in varčevanjem nakopičila premoženje, ki mu je ostalo sedaj in ki lahko z njim razpolaga. Nikakor ne more razumeti pregovora, da se premoženje dobiva po niti, a zapravlja po vrvi! V življenju imamo dovolj primerov, kam zabredejo otroci, ki so jim premožni starši dovoljevali le zabave in šport, delati jih pa niso učili!

Otrok ni sam kriv, krivi so starši, ki ga niso uvajali k pravilni delavnosti. Ni ga na svetu dela, ki bi bilo nečastno ali poniževalno! Žalibog

imamo v inteligentnih krogih često take »narciste« in domišljavce, ki smatrajo svojo deco za nekaj posebnega in izrednega. Ne vedo pa taki vzgojitelji, da s tem največ škodujejo svojim otrokom. Če je otrok še tako bogatih staršev, naj zna in tudi opravlja vsa lahka hišna in domača dela, da se tako uči, kaj je delo, kakšen pomen in važnost da ima, kako se napravi to ali ono, kako se kaj prištedi ali ohrani, prej uniči ali zapravi.

Tak otrok bo potem znal ceniti vrednost in čast dela. Razumel bo, kako je prišel n. pr. oče do boljšega položaja, spoznal bo vrednost denarja in kako se v malenkostnih rečeh lahko štedi. Spoznal bo pa tudi, da so njegovi posli ali osebje ljudje, ki mu pomagajo in delajo v njegov prid ter korist in bo ravnal z njimi kakor se spodobi za socialno čutečega človeka.

Delavnost torej ni pravilno razvrščena. Eni delajo preveč, drugi premalo! Treba je srednje poti! Otrok naj dela, naj pomaga, seveda ne pretirano in z zadostnim odmorom. Saj je človek ustvarjen za delo! Moli in delaj! Zato že otroke navajajmo na to pot s primernim delom! Njegova aktivnost se bo izrabljala v pravilnem udejstvovanju in ga napravila za poštenega in delovnega člana človeške družbe. Tak človek ne bo poznal lenobe, ki je izvor vseh nečednosti in zla, ne mržnje do dela, nasprotno — delo bo njegov življenjski cilj, kar je edino pravilno in zanj rešilno!

Vinko Brumen

Učitelj — vzgojitelj — človek

V.

(Dalje.)

S tem smo prispeli na odločilno točko našega razglabljanja. Ugotovili smo, da zgolj uk lahko ostane čisto neplodna sestavina obrazovalnega dela, če se pri njem ne oziramo v prvi vrsti na učenca in na njegove potrebe. Prav tako pa smo videli, da znanstvenih izsledkov pri obrazovalnem delu nikakor ne moremo pogrešati. Saj vemo, kakor nam je povedal Kerschesteiner v svojem temeljnem aksiomu obrazovalnega procesa, da morejo kulturno rast človeka oploditi le tiste kulturne vrednote, ki so njegovi duševni in osebni strukturi prikladne in le toliko, kolikor so tej strukturi prikladne. Vsekakor pa se v širokih ljudskih plasteh nahajajo tudi mladi ljudje, ki jim je duša v celoti bolj teoretsko usmerjena, četudi jim manjka volja in sposobnost, da bi se kdaj hoteli in mogli povsem posvetiti znanstvenemu delu. Tudi to smo že slišali, da lahko v ljudski celoti vobče najdemo več ali vsaj toliko neke obče sposobnosti kritičnega mišljenja, kakor pa odgovarjajoče umetniške stvariteljske, tehnične spretnosti itd. Tudi zato uka ne smemo povsem izločiti iz celotnega obrazovalnega dela. S tem bi izločili celo področje važnih obrazovalnih vrednot, za mnoge gojence celo najvažnejših in najplodnejših, v skrajnem primeru morda edinih plodnih kulturnih vrednot.

Prave rešitve tega vprašanja smo se že tudi dotaknili, ko smo ugotovili, da se morajo znanstveni izsledki, ki so vendar nekake okamenine v objektivni kulturi, zopet staliti v osebno doživetje in prepričanje učiteljevo, da se tako nekako prelijejo v gojenčevo dušo in jo v njeni kulturni rasti oplode. Vzgojnik torej nikakor ne sme biti zgolj učitelj, ki bi mu bilo vse posredovanje obrazovalnih dobrin in bi mogel postati nazadnje le stroj za posredovanje vednosti in spretnosti; niti ne sme biti zgolj vzgojitelj, ki bi se ves in v prvi vrsti posvečal gojencu ter bi hotel tega le vzgajati, to se pravi, navajati ga na tako in tako ravnanje, dejanje in nehanje, iz česar bi mogel postati samo preglednik in strahovalec gojencev. Biti mora oboje, učitelj in vzgojitelj, obenem in v eni osebi, kajti njegov uk mora biti obenem vzgojen in njegova vzgoja ne sme zanemarjati uka ter iti tako mimo teoretskih obrazovalnih vrednot.

Da pa to zmore, mora vse obrazovalne vrednote tudi sam osebno doživljati in s svojim osebnim ognjem užigati tudi duše svojih gojencev. V tem smislu in pomenu lahko naglasimo zahtevo, da naj vzgojnik vendar ne bo le učitelj in vzgojitelj, temveč tudi cel človek, po možnosti vsestransko dodelan, pa tudi kulturno živ človek, to se pravi, da zanj znanstveni izsledki, umetnostne tvorbe, tehnične iznajdbe, gospodarske oblike, socialni pojavi, politični akti, verske vrednote... ne smejo biti le objektivne, neosebne okamenine, temveč naj tudi sam neprestano živi iz njih in za nje ter s svojim življenjem užiga življenje, s svojo osebno kulturo gradi v učencih njihovo osebno kulturo ter s svojo celo in zares kulturno človekostjo budi in kliče v izoblikovanje še nesproščeno, zakrito človekost svojih gojencev.

Tak vzgojnik bo stal nad učivom, ne bo slepo klonil pred snovjo. Priznaval bo sicer polno pravico stvarnim zakonitostim obrazovalnih dobrin, kakor tudi didaktičnim in metodičnim zakonitostim pedagoškega dela, toda videl bo tudi čez učbenik in čez didaktično umetnost svojega gojenca v polni telesni in duševno duhovni rasti. Učivo in didaktično tehniko bo vedno in vedno iznova prešinjalo s človekostjo svoje osebnosti in oboje bo cenil v prvi vrsti po tem, koliko more prispevati k oni rasti in zorenju mladega rodu, katerega oblikovati mu je naloga.

Vobče pa so vsa metodična načela in vodila itak zgolj shematične abstrakcije, s katerimi končno ne ve kaj početi vzgojnik, ki je v njem v resnici kaj stvariteljskega pedagoškega duha. Saj se jih ne more priučiti, če se noče vkleniti v tuj jarem, ki mu ne pristaja. Pravi stvariteljski vzgojnik ima lastno metodo, ali če to dejstvo še močneje poudarjamo: on živi svojo metodo in je celo sam svoja metoda. Saj vsakikrat pri svojem delu ustvarja, ustvarjalno delo pa, kakor vemo, ne sledi vodilom od zunaj, temveč sledi zakonitostim ustvarjanja, ki jih ustvarjalcu prišepetava to, kar bi mogli imenovati njegov genij. Pravi vzgojnik torej ustvarja ter si pri tem ustvari tudi tehnično obliko lastnega dela, ki je povsem njegova in ki jo teoretik sicer lahko naknadno zdrobi v elemente ter jo tako študira, nikoli pa je pedagoški praktik ne more sestaviti iz istih elementov, ker pač ni sestavljena, temveč ustvarjena.

Čemu bi tudi uklepali »pegaza v jarem«, saj ima čisto prav g. Simmel, ki trdi, da je še vedno bolje, če dober pedagog uporablja slabo metodo in slab učni sistem, kakor pa če se slab pedagog more ponašati še s tako dobro metodo. Taka metoda je namreč objektivno lahko zares še tako dobra, toda osebna ni, to se pravi, prešinjena s stvariteljsko silo človeka, ki jo uporablja.

S tem pa nikakor nočem reči, da se mora pedagog obdati z neke vrste kitajskim zidom in se varovati, da se ne seznani s kako drugo metodo in da kje ne zve kakih metodičnih pravil in navodil. Nasprotno, dobro je, da se tudi za to potrudí, a vse to mu more dati le ogródje in pobudo, da si ustvari in izgradi svojo lastno in osebno metodo. Saj je s tako metodo prav tako kakor s popolnim kesom. Spominjam se namreč, da sem še kot otrok zvedel, da se po popolnem kesu takoj odpuste grehi in sem potem stikal po molitvenikih, da bi kje iztaknil besedilo ali formulo takega popolnega kesa. Šele precej pozneje sem uvidel, da se tak popolni kes da le doživeti in občutiti, neke zunanje formule, ki bi bila obče veljavna in bi jo bilo mogoče ob vsaki priliki izdrdrati, pa ne more biti. Pač je mogoče dobiti nekaj besed, ki lahko služijo v oporo dožitju pri obuditvi kesa, a te je treba napolniti s pristnim dožitjem in to vsakikrat iznova. Tako je tudi z metodo. Pač si je mogoče prisvojiti nekatere elemente, navodila in oblike, ki lahko dobro služijo, a vsakikrat iznova jih je treba prešiniti s pristnim osebnim dožitjem. Ali drugače povedano: vsikdar jih je treba poustvariti skupno s celoto pedagoškega akta in roditi iz ustvarjalnega temelja svoje osebne človeškosti.

Prav isto velja seveda za učivo. Kolikor vzgojnik tega le posnema po literaturi in morda le po učbenikih ali celo po učbeniku, ostane tako učivo »tujek« v njegovi duši kakor v dušah njegovih učencev. Pravi vzgojnik pa mora to učivo — ki ga seveda ne more prvobitno ustvariti in roditi iz sebe, kolikor si ga je človeštvo že davno ustvarilo — vsaj vsikdar iznova poustvariti, iznova doživeti oni stvariteljski akt, kakor da je pravkar to tudi sam spoznal. V tem aktu bo spoznanek prešinel z osebno gorkoto svoje človeškosti in ga bo tako — nekako prelitega v dožitje — nudil svojim gojencem. Le tako more vzgojnik učivo, ki je sicer objektivna tvorba in del objektivne kulture, vključiti kot živo in organsko sestavino v svoje vzgojniško delo in tako se mu bo še najlaže posrečilo, da bo učivo tako posređoval učencem, da tudi v njihovih dušah ne bo ostalo nekaj »tujek«, temveč bo s svojo obrazovalnostjo, to je s silo svoje obrazovalne vrednosti oplodilo in oplemenitilo njihovo kulturno rast.

Oboje pa, osebna metoda in tako učivo, mora biti doživeto v istem stvariteljskem pedagoškem aktu: učivo mora dati pobudo za nastanek take in take metode, ki mora nekako zrasti iz njega, metoda pa mora zopet čisto pronicniti v učivo, oboje skupaj pa mora biti ožarjeno s toplino osebne dožitja in prešinjeno s stvariteljsko silo prave pedagoške osebnosti; le tedaj bo lahko nastal zares ploden stik med človeškimi dušami, ploden tako za gojenca kakor tudi za vzgojnika. Saj je prav v tem največji

blagoslov pravega pedagoškega dela: čim bolj se razdajaš, tem bogatejši si, in čim bolj se bojiš, da ne boš kaj osebnega vložil v svoje delo, tem bolj osirotevaš, dokler končno ne zaropotaš ko prazen stroj.

Tak vzgojnik, ki bo tudi cel in živ človek, bo tudi v svojem gojencu ne le gojil, ampak cenil človeka. Ne bo videl v njem le nekega »vzgojnega objekta«, to se pravi, nekega nepopolnega in manj vrednega bitja, polnega grč in nedostatkov, ki ga je še treba toliko naučiti in navaditi, da bo zares dodelan, »odrastel« ter šele s tem polnovreden človek. To se more zgoditi zgolj učitelju, pa tudi zgolj vzgojitelju, a cel človek bo tudi v gojencu videl človeka s svojimi pravicami in posebnostmi, s svojimi razvojnimi možnostmi in mejami, s svojim gledanjem na svet in življenje in s svojim nezavestnim ali morda kdaj celo zavestnim teženjem, da se izobrazí v celega in dodelanega človeka. Vzgojnik, ki je sam obenem tudi cel človek, bo laže skrbel, da bo govoril iz njega človek človeku, da bo ravnal ko človek s človekom. Skušal bo čim prej in čim boljše prodreti v celotno bistvo gojenčeve in ne bo ostal le pri njegovih storitvah. Teh tudi ne bo ocenjeval le samih na sebi, temveč bo v njih vedno gledal izraz nekega bitja, ki je tudi človek in ki tudi teži, da postane cel, dodelan in kulturno živ človek, kakor je njegov vzgojnik. Kvalitete dela, naloge, spisa in vobče vsakega izdelka ne bo ocenjeval le po številu napak in ne bo ugotavljal: dobro je, ker je brez vsake napake, slabo je, ker vsebuje take in take napake. Napak ne bo le prešteval in nato izdelkov ocenjeval po kaki tabeli, ki si jo je že naprej določil ali jo celo po kom drugem posnel, temveč bo v vsakem izdelku gledal le nov izraz celotne osebnosti svojega gojenca. Zato tudi na koncu tečaja ne bo mukoma zbiral in sešteval vseh ocen ter jih delil z njihovim številom in tako iskal končno oceno ali pa celo nalaгал učencem, da si bodo morali to sami izračunati in mu prinesiti zopet v oceno, da še enkrat vidi, če niso hote ali nehote zagrešili kake napake, zaradi katere bi lahko končno oceno še malo poslabšal. Pravi vzgojnik bo dobil končno oceno, ko bo ocenjeval celega gojenca v vsem njegovem uspehu in napredku na poti k izobrazbi.

(Dalje.)

Milena

Cvetje in dih iz šolskega dela

Razmotrivanje z malčki

(Dalje.)

»Opevati hočem milost in pravico,
slaviti Te hočem, o Gospod!« (David.)

»Ta rastlina je ravna, ta pa je kriva,« mi resno pojasnjuje Francek.

»In katera od njiju je boljša?« vprašam šegavo.

»Tale tu.« Prstek se brez pomisleka ustavi na rastlini, ki dviga veje kvíšku kot v molitvi.

Namig: krepost rastlin. Sedaj se zanima deca za nasade sadovnjaka, ki se nam priložnostno nudi.

»Česnja stoji dobro; niti malce ni upognjena.«

»Seveda; slušala je mamo!«

Splošen smeh. Otroci vedo, da se rada pošalim in ne zahtevajo drugega kot pomoči pri zabavnem pouku, ki ga nazivljajo »lep praznik«. Šola in življenje se tako kaj dobro bližata po otrocih samih. Ustavljam se z njimi in vabim jih k »lepemu praznovanju«, kadar gre vse dobro, pa tudi tedaj, če ni vse popolnoma v redu. Tako je tudi doma.

Z iskrico radosti se razblinjajo sence ... in jutri potem bo poskrbel Gospod.

Otroci se smejejo, ... ker so po njih mnenju vsa drevesa sirotke, ki rastejo kakor jim pač drago, popolnoma svobodno.

»Mislite prav res, da nimajo mame? To pot pa se motite. Niti pomislili niste, da bi drevo brez matere ne moglo živeti.

Manjkala bi mu opora, moč, tudi hrana ... Povedala sem vam, da drevo srka ... da se hrani ...

»Zemlja je mama!« ...

Odgovor je vzklík, ki prekaša vsak prehod.

Da, zemlja, mati, ki ne skrbi, ne misli, ne govori, toda oskrbuje vseeno svoje otroke. Mati, velika, tiha; če bi znala peti, bi nam prepevala popevko: »Rasti, uspevaj, meni in drugim v veselje.«

Drevje in otroci so si podobni ... Komaj se izviijejo iz materinih rok, že mislijo, da lahko store vse, kar hočejo ...

Ej, da ... Le dobro pogledjte ono breskev, revico ...

»Kot grbavka je!«

»Hrbet jo boli.«

Če bi bila kakor ve, deklice, ne bi mogla živeti. Toda breskev je drevo in rodila bo morda še lep sad, toda bolj težko, ker jo bodo večje sestre prerastle, zakrile in ji odvzele vse sonce.

Revica, prav za prav ni njena vsa krivda.

»Je krivda g. župnika ...«

»Ker ji ni dal kola kakor drugim.«

»Zakaj?«

»Priden, Julček! Toda povej mi, ali se kolec da lahko tudi otrokom?«

»Meni že; kadar nisem priden, mi da mati metlo ...«

»Toda metla ni, opora, Ivanček, metla ne prepreči, da otroško srce ne zraste krivo, polno napak, tembolj ker to srce ne pozna nevarnosti svobode, ki jo hoče na vsak način uživati, kot je drevesce ne pozna.«

»Se še spominjate zgodbi o neposlušnem piščetu?«

»Skoro bi bilo poginilo! Kako se je ustrašilo!«

»Tudi Stržek!«

Iti v šolo, k tovarišem, je pač nekaj prijetnega, ker vse razprave uporab se dosežejo brez truda.

Svoboda, osebnost, avtoriteta itd. — pišem izraze kot prihajajo — so v šoli le ideje, predstave brez okostja. Morda je kateri, ki se brani slediti zgledu upornikov, toda ne pripozna svojega lastnega, nepravilnega obnašanja. Stržek, pišče in drevesce, otrok, ne vedo nečesa, kar vam bom povedala zdajle, prav tiho, ker je nekaj velikega, lepega ...

»Kakor molitev?«

Da, skoro kakor molitev... Ne vedó, da si lahko svoboden in prost samo kadar si močan in dober.

Gledajo me, začudení seveda — in Jurček pravi: »Še enkrat nam povejte!«

Še enkrat... toda ne boste razumeli takoj, ker je težko.

»Je za velike...«

In tudi za male... Pazite! Hotela bi vas pustiti, da bi se kdaj sami igrali. Sami, to se pravi prosti, brez mene... Nihče vas ne bi vodil, vam ne bi ukazoval in vas ne bi opominjal. Toda vem, da ne smem. Ne morem, ker vprav med vami, ki ste sedaj kakor jagnjički, je nekaj volkov, majhnih, toda skoro pravih... s kremplji, zobmi, rokami, cokljami... In ti volkovi, vidite, niso korajžni; boječi so in poredni, ker skačejo naokrog vprav tedaj, ko jih nihče ne vidi, ki bi jih pokaral. Mislijo, da je kar vse dobro in bodo ganili učiteljico s spokornim obrazom in dvema krokodilovima solzama... Ni li res tako?

(Dalje.)

Albina Zakrajšek

Statistika za sebe

Ne bom vam govorila o statistiki z golimi številkami, kakršno človek ves nejevoljen sestavlja in je vesel, ko jo odpošlje in kmalu več ne vidi.

Hočem vam opisati statistiko brez števil, kakršno učitelj večkrat v roko vzame, o njej mnogokrat razmišlja in jo lahko z največjim uspehom uporablja pri vzgoji in pouku.

Kakor nam je Cankar ustvaril tip naše slovenske matere, prav tako lahko trdimo, da nam je opisal značilno obliko našega otroka.

»Prirojena mu je neke vrste trmoglavost, ki mu ob vsaki priliki narobe hodi.« — S tem ni mislil samo na vrhniškega otroka, ampak na našega otroka vobče.

Ob čitanju Cankarjevega tipa-otroka (n. pr. »Jure«, »Ministrant Jokec« iz knjige Za križem, »Hanca« v Križu na gori, »Francka« »Na klancu«) nam bo jasno, da mora učitelj-vzgojitelj prodreti v vse najskrivnejše kamrice otroškega srca in poznati vse njegovo okolje, v katerem je zrastel in v katerem živi. Še več! Doumeti mora njegovo bitnost od vsega početka, ko je še počival pod materinim srcem; šele potem mu more biti res pravi vzgojitelj in dober učitelj.

Kje in kako zbiram podatke za tako statistiko?

Ob koncu šolskega leta imamo po šolah zdravniški pregled novincev. Nekaj suhoparnih opazk in nekaj števil, to je vse, kar najdemo zapisane na zdravniških listih. To nas pač ne more zadovoljiti! Z novinci pridejo navadno matere. Kjer je le mogoče, naj bo pri tem pregledu navzoča ona učna moč, ki bo v prihodnjem šolskem letu poučevala v

prvem razredu. Že tu bo imel učitelj dovolj prilike, da izve marsikaj važnega, kar bo zaman iskal po zdravniških listih in drugih uradnih tiskovinah. Treba je staršem samo pokazati, da se zanimaš za njihove malčke in zvedel boš takoj, že prvi dan vse podrobnosti vsakega novincea.

Takole pripovedujejo:

»Moj je tako trd, prav ničesar si ne zapomni.« — »Naš pozna že skoraj vse črke.« — »Moj dobro računa do deset.« — »Našega kar dobro primite, z vsemi žavbami je namazan.« — »Pri naši samo zlepa kaj dosežem, zgrda pa prav nič.« — »Moje ne dajte sedeti k vratom, da ne bo na prepihu« (bo prosila mati za sina edinčka). — »Ne bi rada videla, da bi naša sedela pri tej in tej, pravijo, da je ušiva« (bo zopet pripomnila domišljava gospa tako imenovanih boljših slojev, ki ji vse smrdi, kar ne nosi parfimiranega robca). Kako je treba take temeljito ozdraviti, kaže sledeči primer: Učiteljica je že v razredu. Nekdo potrka, elegantna dama vstopi. Brez vsake zadrege in opravičbe prične: »... sedaj vidim, da je res — pa naša Martica mora sedeti v zadnji klopi in še pri taki!« — Gospodična, ki tudi ni prišla v zadrego in se ni ustrašila »elegance«, odpre vrata učilnice in mirno reče: »Prosim, izvolite!« Gospa (že zunaj na hodniku): »Bomo videli, kdo bo meni vrata kazal!« — Pa nič hudega ni bilo. Martica (bila je največja) je morala sedeti v zadnji klopi; dobro je videla in dobro slišala in njena soseda je ostala še naprej snažna, revna deklica.

Še sto in sto važnih in nevažnih podrobnosti boš lahko izvedel že na dan zdravniškega pregleda novincev.

Ne prezri one, ki bo stala sama zase in ne bo silila v ospredje. Delavčeva žena je ali pa nezakonska mati. Taka ti ne bo govorila o otrokovih slabih in dobrih lastnostih. Prosila te bo, da preskrbiš otroku knjige in zvezke ter s tem priznala vso svojo skrb in boleost. Takole je prišla mati nezakonskega fantka: »Prosim vas lepo, glejte, da bo priden in da se bo učil. Očeta nima, jaz moram za zaslužkom. Če ga še v šoli ne boste lepo učili, mora biti le to, kar je bil njegov oče.«

Tudi velike počitnice nam nudijo nešteto prilik, da bomo dodobra spoznali vse novince še pred začetkom šolskega leta. Treba je le poiskati prilike in ko jo najdeš, jo moraš znati tudi izkoristiti.

Ob nedeljah in praznikih, na poti v cerkev in domov starši kar čakajo, da morejo povprašati učitelja, kako je z njihovimi otroki v šoli. Naš kmet ni vaje, da bi hodil v šolo izpraševat; za to porabi rad druge prilike. Lahko trdim, da se na teh potih razvežejo jeziki in odklepajo težki zapahi trpečih src. Žena pijanca pripoveduje: »Ali je čudno, da se naš ne more ničesar naučiti? Mož je kot zverina! Že tretji teden samo pije. Francek mu mora igrati na harmoniko. On pa vzame medtem kulinjski nož, pleše in kaže med vpitjem: ... le glej — takole bom najprej mamo, potem pa še tebe ...«

Druga mi zopet zaupa: »Le kakšen naj bi bil moj najmanjši, ki ga imate letos v prvem razredu? Ko sem ga pod srcem nosila, mi je bilo

tako hudo! Vsi so me zaničevali, češ kaj je še tega treba — ali nas ni že zadosti? Če bi me Bog ne bil tolažil, bi si končala življenje.»

Tretja: »Štirinajsti otrok je naš Jakec. Saj veste, vsem v spotiko — samo za križ pri hiši. Ne more govoriti — slabo vidi in sliši. Sam Bog se ga usmili! Kar boste mogli v šoli z njim, toliko bo iz njega.»

Četrta: »Pri nas je tako hudo, da vam ne morem povedati. Dve dekli bi morala imeti in dva hlapca, toliko imamo dela pri hiši, pa sem sama z otroki za vse. Gospodar je tak skopuh, da mu ni para. Lepo vas prosim, primite jih, da bodo vsaj v šoli pazljivi! Samo toliko bodo znali, kolikor se bodo v šoli naučili.«

Peta: »Na mojo morate zelo paziti. Sam Bog nebeški vé, po kom se je vzela. Vse gre pred njo. Nikdar mi ne prizna, čeprav sem jo že zalotila, ko je jemala iz omare sladkor. Pošteno sem jo že nastreljala, pa vse nič ne pomaža.«

Ali pa: »Naš moči posteljo — v spanju kar poskoči — rada ga boli glava,« itd. Zvedeli bomo vse boleznin in vse težave iz vsake hiše, za vsakega učenca.

Poglavje zase so zopet šoloobvezni pastirji in pestunje.

Kako ti bo hvaležen tak siromak, če ga boš prijazno ogovoril, kadar bo gñal živino na pašo. Zvedel boš mnogokrat nezaslišane stvari. Za take mora imeti učitelj še prav posebno odprto srce, pa tudi odprte — roke! Saj se prav tem godé dostikrat največje krivice.

Pastirček, slaboten, komaj 10 let je star, spi v hlevu: »vsaj toplo mi je,« pravi. Kruh, res bolj podoben kosu opeke, kakor kruhu. Do osme ure mora odpraviti vso živino, dvanajst glav, potem sme iti v šolo. »Lepo je v šoli, se vedno kaj pogovorimo. Doma pa le malokdaj slišim prijazno besedo.«

»Za pestunjo služi, pa bi jo sama rabila. Paziti mora na tri otroke; dva še ne hodita, štiriletni fantek bi pa vedno samo na drevesa plezal, da je ubožica v vednih skrbih. Pa je zadovoljna. Pravi: 'Imam vsak dan jesti, doma nisem imela; tudi na gorkem sem, doma smo imeli za kuho in ogrev samo majhno železno pečico.'«

Mnogo podatkov bomo dobili, če obiščemo bolnike in porodnice. Morda vzameš s seboj stekleničko malinovca ali borovničevega soka, nekaj pomaranč, limone — da lahko laže vstopiš v hišo. Pri takih obiskih se navadno odkrije morje grenkosti. Marsikaj bomo slišali, še več videli! Saj je učitelj dober opazovalec in dušeslovec.

Naš kmet ne ljubi obiskov; zlasti ne v poletnem času, ko ima polno dela. Ne vidi rad, kako se gospoda izprehaja, medtem ko on gara od jutra do večera. Tudi ne pozdravlja z navadnimi pozdravi, ampak te nagovarja: »Kam pa?« — »Odkod pa greste?« Prav bo, da mu modro odgovoriš na vprašanje. To rad sliši. Nič mu ni všeč, če mu rečeš: »Grem na izprehod.« Drugačen je seveda v letoviških krajih, kjer ve, da ima od gostov nekaj dobička.

O marsičem se boste lahko razgovorili na roditeljskih sestankih, kar

je zelo priporočljivo v večjih krajih — na vasi imamo dnevno stik s starši. Zdi se mi pa, da je na takih sestankih vse, rekla bi, bolj uradno. Ob drugih prilikah so ljudje vse drugače zaupljivi in odkritosrčni. To je moje osebno mnenje, ki ga nikomur ne vsiljujem.

Če bodo dobili starši zaupanje do učitelja — in učiteljeva dolžnost je, da poišče vse zveze z njimi — ne bodo imeli nobenih pomislekov, vse mu bodo potožili. Ne bodo gledali, če je mlad ali star, poročen ali neporočen, če bodo našli v njemu razumevanje za vse svoje težnje — bodo prihajali sami k njemu, kakor bolniki k zdravniku. Učitelj pa mora nase pozabiti in se vsega žrtvovati za srečo drugih.

Bila sem mlada učiteljica. Materini prijateljici — zapuščeni stari ženici — sem nesla nekaj priboljška. Na potu me je došla mati nekega mojega učenca. Med ljudmi in tudi med učiteljstvom je bila zelo slabo zapisana; zato mi ni bila posebno po volji njena bližina.

»Letos imate vi mojega fanta v šoli,« mi pravi. — »Saj sva kar prijatelja — miren je — samo bolj težko se uči,« ji odvrnem. Globok vzdih! »Eh, da bi vedeli, kako je prišel ta revček na svet, bi vse drugače z njim ravnali.« Dolga pot je bila še pred nama; trudna, težka ji je bila beseda, kakor bi se valil kamen iz srca, ko je nadaljevala:

»Vi veste, da živi pri nas moževa sestra. Ne more me videti, ker nisem prinesla denarja k hiši. V omari je imela nekaj prihrankov. Še danes bi lahko prisegla, da nisem nikdar odprla nobenega predala v njeni omari. Ležala sem in se zvijala v krčih. Nenadoma so se na stežaj odprla sobna vrata. K meni je planila ona, mi z obema rokama žugala in kričala: 'Ti, tatica tatinska, takoj mi vrni ukradeni denar!' — 'Če sem vse v tvojih očeh, tatica nisem bila nikoli,' sem ji še odvrnila in se onesvestila. Zdravnik in babica sta me spravila k zavesti. Čez dve uri za tem je prišel na svet moj zadnji otrok, ki ga učite sedaj vi. Le zakaj naju niso pustili umreti; bilo bi vsaj konec mojega in njegovega trpljenja!«

Posebno skupino tvorijo otroci ločenih zakonov. Na domu neke družine sem poudarjala, da ima oče veliko skrbi, da preživi vso družino. Zato bi moral vsak otrok svojega očeta imeti prav tako rad kakor mater. Mala Tinca me je ob pripovedovanju nepremično gledala — še hipec — in že so bile solze v njenih očeh. Prav v tem hipu se nekdo oglasi za njenim hrbtom: »Tinca pa nima ata!« Deklica še v hujši jok: »Saj ga imam — samo rada ga ne smem imeti!« — je jokaje dopovedovala. Bila sem o vsej zadevi dobro poučena; zato sem lahko pomirila oba, češ »Tinca ima ata in tudi rada ga ima! Vplivala sem tako na deklico, da je šla očetu voščit novo leto. Po božičnih počitnicah je prišla vsa srečna v šolo in mi takoj povedala, da ji je ata kupil novo rdečo jopico. »No vidiš, da te ima rad,« sem pristavila. Dekličina mati, ki živi z otrokoma pri svoji materi, mi je sama pripovedovala, da je Tinca kar ušla za novo leto k očetu za nekaj dni.

Kdo ve in more doumeti, kakšne muke trpe prav otroci, katerih starši žive ločeno!

(Dalje.)

Več don Boskovega duha v našo vzgojo!

Dva namena zasleduje Slomškova družba, ko je dala na dnevni red današnjemu zborovanju referat o don Boskovi vzgoji. Proslaviti hoče 50 letnico smrti tega genialnega vzgojitelja in velikega mladineoljuba — umrl je namreč 31. januarja 1888 — in njegov vzgojni način bolj popularizirati.

Res je namreč, da je don Boskova vzgoja med nami še vse premalo poznana in upoštevana, še manj pa izvajana. Sicer Slovenci don Boska že sorazmerno dobro poznamo kot svetnika veselja, kot čudodelnika, kot moža molitve in izrednega zaupanja v božjo Previdnost, kot velikega častivca Marije Pomočnice, no, in tudi kot požrtvovalnega mladineoljuba in vzgojitelja.

Malokdo pa gre dalje, da bi dodobra proučil in spoznal bistvo tako imenovanega preventivnega sistema, kakor ga je razumel in izvajal don Bosko sam.

Tudi jaz si ne domišljam, da vam bom v svojem referatu ta sistem razgrnil kot na dlani. Nekaj bi pa vendar rad prispeval, da ga bomo bolje poznali, upoštevali in izvajali.

»Dva sistema sta bila vedno v navadi pri vzgoji mladine«, tako pravi sam don Bosko. »Prvi je splošno znan in zelo razširjen. Obstoja v tem, da doseže red s kaznovanjem: prestopku sledi neizprosno kazen, ki je že naprej odmerjena za razne pogoške kakor po določenem ključu. Zdi se, kot da bi vzgojitelj po tem sistemu takole opominjal: »Bodi priden, ne krši reda, sicer... že veš, kaj te čaka!« Sv. Janez Bosko modro pripominja, da so te metode v veljavi po vojašnicah in povsod, kjer je opraviti z odraslimi in razsodnimi ljudmi.

Povsem drugačen pa je drugi vzgojni sistem. Tu ni vzgojitelju na tem, da doseže potrebni red s strahom pred kaznijo. Njegovo izhodišče je popolnoma drugo in sicer misel, da je treba za vsako ceno prestopke preprečiti. »Kaj pomaga kaznovati po prestopku, ko je Bog že razžaljen?« je z žalostjo ponavljal don Bosko. Torej ne tako, da se vzgojitelj razgiba šele po prestopku, marveč mora vso svojo vzgojno spretnost in skrb usmeriti k temu, da zlo prepreči, in sicer na ta način, da nikdar gojenca ne izgubi izpred oči. Gojencu mora pregreške onemogočiti tako, da mu posveča vso svojo pozornost. Zato gojencev ne sme pustiti samih, marveč mora biti neprestano med njimi, ne toliko kot predstojnik ali kot paznik, marveč bolj kot skrben oče, ki ne zapusti sinov, dokler se niso zmožni vladati sami.

Ta preventivni sistem, kakor so ga imenovali v nasprotju z drugim, ki se zaradi svojih kazni imenuje represivni, hoče, kakor se vidi, udušiti zlo takoj, ko se začne pojavljati. S tem odstrani priložnost ali ji vsaj vzame moč. V tem posnema moderno zdravniško vedo,

ki bolj zaupa higijeni kakor pa zdravilom in rajši pred boleznijo obvaruje kot pa, da bi zdravila.

Nič ni tako nasprotno kot ta dva sistema. Prvi temelji na strahu pred predstojniki, drugi na ljubeznivi čuječnosti, ki se udejestuje s pametjo in zdravo prijaznostjo. Po prvem sistemu se ustvarja med predstojnikom in gojencem razdalja, okrog predstojnika pa popolna osamljenost. Predstojnik se pokaže samo takrat, če je treba ostro nastopiti. Obraz mu je ob taki priliki temen, pogled nezaupen, nastop rezerviran in oprezen, tako da odbija in navdaja s strahom. To je sistem, ki začrtava zloglasne vzporednice, po katerih hodijo učitelji in učenci, ne da bi se kdaj sešli. Ta sistem temelji na nekakem kazenskem zakoniku, v katerem najdemo tele značilne posebnosti: često se določajo telesne kazni, ki imajo namen vzeti otroku veselje do ponovnih prestopkov, dočim ga pa naravnost stro. Kazni se merijo in delijo avtomatično, na surov način, brez vsakega razločka, po že naprej določenem ključu, v obliki nekakega knjigovodstva, v katerem se zaznamujejo prestopki in se ne zbrisejo, dokler niso do pare poravnani.

Nasprotno pa meri preventivni sistem predvsem na to, da utrdi med vzgojiteljem in gojencem odkrito, prisrčno in zaupno razmerje, ki ima pri gojencu to posledico, da se z iskreno vdanostjo in zaupnostjo izroči v roke svojemu predstojniku. In prav zato se vidi tam, kjer uporabljajo ta sistem, da so predstojniki in gojenci skupaj v času oddiha in na sprehodu kakor v učilnici, delavnici in cerkvi: avtoriteta stopi s svojega vzvišenejšega sedeža in gre, ne da zgubila kaj na veljavi, prav med gojence, da jih obda z neprestanim, a ljubeznivim nadzorstvom. Nima oči zaprtih, a tudi malenkostna ni, marveč zna marsikaj spregledati. Ta sistem ne zabranja ne prijaznega obraza ne prisrčne besede ne očetovske dobrohotnosti v ravnanju in neizprosno razruši vse pregrade, ki jih zahteva napak razumljena spoštljivost. »Nesrečen je tisti zavod,« — tako je pisal don Bosko leta 1884., torej štiri leta pred svojo smrtjo — »v katerem imajo predstojnike samo za predstojnike in ne bolj za očete, brate, prijatelje. Takih predstojnikov se bodo bali, nikakor jih pa ne bodo ljubili.«

Če to tako poudarjam, pa nikakor nočem reči, da pri vzgoji ne bi bilo potrebno včasih tudi s pestjo udariti po mizi. Nočem reči, da ne smemo vzgajati mladih ljudi k temu, da prenesejo tudi nekaj grobosti v poveljevanju in znajo premagati svoje užaljeno samoljubje. Vendar slepo pokorščino povelju zgolj zato, ker je pač povelje, boš mogel zahtevati le od podložnika, čigar vzgoja je že dovršena. Saj je don Bosko sam rekel o represivnem sistemu, kot smo že slišali, da je primeren za vojake in sploh za odrasle in pametne ljudi, ki že sami od sebe vedo, kaj zahtevajo postave in predpisi. Za mladino pa ta sistem ni.

Zakaj ne? Ker ne doseza namena, ki ga vzgoja ima, marveč se od njega še oddaljuje. Razni ukazi, očitki, zadiranja in kazni hočejo doseči, da fant čimprej izvrši ukaz, spoštuje predpise, brž naredi nalogo. Če

dokažem, da izvršitve ukaza prav nič ne pospešijo, marveč še zavlačujejo, da predpise zasovražijo, da fant zaradi njih še manj naredi, bom tudi dokazal notranjo šibkost sistema.

Dokaz je kaj lahek.

Učenec, katerega si pošteno oštel, ki mu vsak čas groziš s slabim redom; delavec, uslužbenec, vajenec, s katerim njegov šef, predstojnik, mojster grdo ravna; sin, s katerim starši govorijo le, če ga zmerjajo in karajo — ali bodo vsi ti v najprikladnejšem razpoloženju, da bodo hitro izvršili ukaz, naredili nalogo, urno ubogali in z veseljem?

Zelo dvomim in mislim, da tudi vi ne.

Naj nam je ukazana stvar sama po sebi všeč ali ne, dejstvo je, da se naša volja po svoji naravi ničemur tako ne upira kot nasilju in splošno vsemu, kar ima videz golega ukazovanja. Tudi opravi, ki nam sicer prija, nam postanejo zoprni in odvrtni, če so nam ukazani, in še hujši, če so nam robato ukazani. Le spomnimo se, kako je bilo pri nas s Sokolom, ko je postal neke vrste prisilna organizacija. Mnogi, ki so prej delovali v njem s prepričanjem in požrtvovalno, so vse veselje do dela zgubili.

Če je tako, je jasno, da se je postavil na zgrešeno stališče vsak, ki hoče z golim ukazovanjem od mladega človeka doseči, da izvrši naloženo opravilo. Še slabše, če grozi ali trdo nastopa, ker v takem primeru bo užaljeno samoljublje močno reagiralo prav v nasprotno smer. Še slabše pa, če ne gre za dejanje, ampak za misel, celo vrsto misli, naziranje, kot na primer v šoli, ko razvijaš svoje misli in potem zahtevaš, da jih učenec privzame. Učenje, znanost zahtevata mir in nista mogoča v duhu, ki je vznemirjen od strahu, jeze, užaljenosti. Če gojencu groziš, da bi ga s tem prisilil k razumevanju ali učenju, je isto, kot če pretiš slikarju s palico, da bi hitreje izvršil sliko.

Pa bo kdo ugovarjal: Vse to je prav lepo v teoriji, a v praksi na vsak način pretežavno. Reci, kar hočeš, in pazi, kolikor moreš, vendar ti ne bo nikdar mogoče preprečiti vseh neredov. Prikrasti se morejo brezdvomno povsod še celo hudi neredi. Kako se glasi v tem sistemu poglavje o kaznih? Ali ne bo ta ugovor spravil v zadrego don Boska in njegovih učencev?

Nikakor.

Brezdvomno so kazni tudi potrebne. Saj vendar ne smemo dovoliti, da bi otrok zašel na kriva pota, in če je že zablodil, ga je treba privedi nazaj ali zlepa ali zgrda. To zahtevata previdnost in pravičnost. To je potrebno včasih tudi za svarilen zgled drugim, seveda ne prepogosto. Takrat pa naj bi bila kazen odmerjena prav po načelih, ki na njih sloni preventivni sistem, to je: varovati se vsega, kar bi moglo povzročiti, da se otrok zapre vase, in vsega, kar bi onemogočilo pozitivno vzgojo.

V soglasju s tem načelom naj imajo kazni tele štiri lastnosti:

1. Če se dajo odložiti, naj se odložijo.

2. Ne smejo biti poniževalne in take, da bi že same po sebi razdražile gojenca.

3. Morajo biti pametne.

4. Ne smejo biti popolnoma izven »vpliva srca«.

Leta 1883., torej v starosti 68 let, je don Bosko zadnjič pregledoval liste, na katerih je zgostil svoje vzgojne nauke, sad dolgotrajne izkušnje. Pri tej priložnosti je še dodal tole:

»Preden kaznujete, dobro pretehtajte dečkovu krivdo in nikar ne grajajte, če zadostuje sam opomin, nikar ne kaznujte, če zadostuje sama graja.« Pač zlato pravilo. Moramo torej razumeti, koliko je krivde, ter prilagoditi kazen ne materialnemu prekršku, da bi postopali po črki neusmiljenega paragrafa, marveč subjektivni krivdi in stopnji dejanske hudobije. Ali ne bi bilo kruto in krivično, enako ravnati z revežem, ki zopet in zopet pada v stare pregreške zaradi usodnih obremenitev, podedovanih po starših, in ki je zaradi pomanjkanja odporne moči in presilnih strasti dostopen vsakovrstnemu zapeljevanju, kakor z dobrim otrokom, ki je imel pred očmi vedno le dober zgled in ki ima že v krvi in živčevju harmonično ravnovesje življenjskih sil?

Kadar pa je slednjič prav res kazen potrebna, naj se ne pozabi, da je najboljša tista, ki jo zna uporabljati dobra mati. Če mati vrže otroku žalosten pogled ali je njena beseda nasproti otroku hladna, nekako brezbrizna, če obrne oči proč od njega, mu odmakne roko ali odreče nasmeh, je to kazen, ki ima svoj velik vpliv. Večinoma bo imela uspeh in lahko rečemo, da bo v petih primerih štirikrat zadela otroka prav v živo, seveda pod pogojem, da si je mati prej znala pridobiti otrokovo srce.

Poslušajmo don Boska: Za mladega človeka je kazen vse, kar se pri njem uveljavi kot kazen in kar vzgojitelj uporablja kot kazen. Hud pogled ima včasih več moči kot krepka zaušnica. Beseda pohvale, komur gre, ali graje, če se je otrok izpozabil, je že pogosto prava nagrada, oziroma prava kazen.«

Če se otrok kljub temu ne mara pokoriti, tedaj je čas, da se uporabi prava kazen, ki pa, razen v redkih primerih, ne sme biti javna, ponižujoča, da bi ranila v živo in pustila za seboj leta in leta, morda tudi vse življenje take sledove mržnje in razdraženosti, da bi bil vsak uspeh vzgojnega dela izključen.

Kajti kakšna je razlika med otrokom, ki ste ga kaznovali s ponižujočo kaznijo, in med obupancem, ki izvrši samomor? Ali med zločincem, ki beži pred ljudmi zaradi sramotnega pečata, ki ga nosi, in si reče: Sam sem na svetu, vsi so mi sovražniki, jaz pa sovražnik vseh? Razlika je malenkostna in daj Bog, da ne bi popolnoma izginila: da se ne bi bil vaš gojenec, zasramovan od sošolcev, zaprl sam vase in ne bi ta potrnost zlomila njegove duševnosti ter ga vrgla v plen vsem njegovim strastem!

(Dalje.)

Misli ob desetletnici kmečkonadaljevalnih šol

II. Kako je s šolskim obiskom?

(Dalje)

Kakor sem že omenil v prejšnjem odstavku, je le 20% kmečke mladine dovzetne za kulturnogospodarski napredek. Jasno je, da bo le 20% mladine, ki bo rada šla v kmečko nadaljevalno šolo. Izkušnje učijo, da je res tako. Dvajset odstotkov ima zanimanje in se ne ustraši žrtev, ki so s tem v zvezi. Da je mladini omogočen šolski obisk, je pouk le v zimskih mesecih, ker ima tedaj kmet največ časa. Statistika, ki sem jo sestavil o obisku je tale: november 15% (manjka), december 13%, januar 8%, februar 10%, marec 20%. Najugodnejši meseci za obisk so torej: december, januar, februar. V veliki meri je obisk odvisen od zime. Čim lepše vreme je, tem slabši je in obratno. Čudno je, da se fantje ne ustrašijo dolge poti in slabega vremena. V sedanji kmečki nadaljevalni šoli imam fante, ki prihajajo 2½ do 3 ure daleč v najslabšem vremenu in se vračajo na svoje domove po 18. uri. Večina učencev ima resno zanimanje za pouk kadar ima čas in torej tudi v slabem vremenu. Tričetrtrine od njih deluje v mnogih društvih in jih najdete pri vsaki stvari, ki stremi za napredkom. Ti fantje se udeležujejo aktivno v društvih, čitajo, se izobrazujejo in so dovzetni za vsako stvar. Onih 80%, ki ne vidijo knjige od šolske dobe, ki se duševno popolnoma zanemarjajo in ki bi bili pouka najbolj potrebni, teh ni. Z nobenim sredstvom, s še tako zanimivim poukom, jih ne morete privabiti v šolo. So brezčutni za napredek, »zabubili« so se v svoje življenje in ne čutijo nikake potrebe po izobrazbi. Najdete jih povsod tam, kjer ni mesta za mladino. Kako temu odpomoči? En razlog govori, da naj bo pouk na kmečkonadaljevalni šoli neobvezen, da namreč ne silimo mladine k pouku. Vsekakor je to stališče pravilno, ker dobimo na ta način v šolo učence, ki imajo veselje in čutijo potrebo po naobraževanju. V našem primeru ni to stališče najboljšo. Kaj naj napravimo s tistimi reveži, ki so brezčutni do izobrazbe. Teh ni mogoče drugače dobiti v šolo, kakor da jih z zakonom prisilimo. Glede na to sem mnenja, da bi moral biti obisk obvezen povsod tam, kjer je kmečkonadaljevalna šola ustanovljena, in sicer za vse, ki ne obiskujejo kake druge šole ali tečaja. Na ta način bi bila deležna pouka vsa, tudi najbolj zapuščena in indolentna mladina. Starost fantov bi se poljubno fiksirala, recimo od 16. do 26. leta. Lahko bi se v zakon vnesla tudi postavka, da imajo absolventi kmečkonadaljevalnih šol kake ugodnosti: a) vsem kmetom, ki so redno obiskovali dveletni tečaj, se zniža zemljarina za 1%, b) samo absolventje kmečkonadaljevalnih šol lahko postanejo v bodoče občinski odborniki, c) absolventom dveletne kmečkonadaljevalne šole se zniža kaderski rok za dva meseca ali slično. Neka udobna ugodnost bi privabila večje število učencev v šolo, ako bi ne hoteli uzakoniti obveznega obiska.

III. Kaj nudi kmečkonadaljevalna šola fantom?

Še vedno je mnogo ljudi, ki nimajo zaupanja v kmečkonadaljevalno šolo. Tudi inteligenca je tega mnenja. Pripisujejo ji premalo resnosti in zato imajo premalo interesa. O kmeč. nad. šolah ne čitamo nikoli v dnevnem časopisju, tudi druge revije nimajo zanje besede, ne dobre ne slabe. Razen učiteljev in oblasti vedo o njej prav malo. Šlo je 10 let mimo nas skoraj neopazno. Zakaj? Ker ji ne zaupajo ter čakajo le na uspehe ali neuspehe. Toda sadov ni mogoče opaziti hitro, ker mora kmeč. nad. šola prej preplaviti Slovenijo in si vzgojiti celo generacijo.

In vendar so uspehi, ki jih ne more in ne sme nihče omalovaževati!

Prvič je uspeh v tem, da skuša kmečki mladini znova vcepiti ljubezen do kmečkega dela in poklica. Kako dosega to? Z razmotrivanjem življenjskih problemov, analizujoč vse senčne in sončne strani poedinih poklicev, da opazijo in priznajo fantje lepote svojega in senčne strani drugega poklica. N. pr. analiza poklica tovarniškega delavca: kakšno je njegovo delo, kako vpliva mehanično delo na živčevje in zdravje, kakšen vpliv ima delo na razpoloženje delavca, finančna stran — nasprotno kmečki poklic. b) Uradniški poklic: Njegovo delo, kako je študiral (žalostne slike iz študentovskih dni), kako vpliva uradnikovo delo na njegovo življenje in zdravje. Finančna stran (pr. dohodek kmeta in uradnika, pojasnila, da pridela kmet jed doma, kar proda, potrebuje za plačevanje davkov, za popravilo hiše, nakup novih gospodarskih potrebščin, obleke, obuvala itd. Srednja plača uradnika: Koliko »pojé« od svoje plače, porabi za stanovanje in drva — kar ima kmet doma — in koliko mu ostane za obleko, obuvalo, pohištvo itd. Kakšna je finančna stran 1., 2., 3., 4., 5. itd. članske družine uradnika; kako bi bilo v uradniški družini, če bi vsak dan popil toliko vina, kakor ga popije kmet; fantje kar niso mogli verjeti, kako sta oba na istem!). c) Življenje obrtnika v primeri s kmetovim itd.

V teh razmotrivanjih se fantu šele »posveti«, kakšna je resnična stran poedinih poklicev, kakšen je poklic v svoji »goli lepoti«. Dokler nismo videli in opazovali drugih poklicev, se nam zdi, da je naš poklic najslabši, drugi pa žive kakor »ptički pod nebom«. Spomnimo se samo na naš poklic, kako smo z njim nezadovoljni, kako vidimo lepe strani drugih poklicev, ker jih v resnici ne poznamo. Lepoto svojega poklica občutimo šele, če »presedlamo«. Isto je s kmetom. On pozna le svoje delo, občuti njega trdoto, druge poklice vidi le v prostih urah, ko se sprehajajo. Pojasniti in razjasniti je treba kmečkemu fantu senčne strani njegovega in drugih poklicev. Ko bo popolnoma razumel življenje drugih poklicev, ne bo več gledal z zavidanjem na druge, bo s svojim srečnejši ter bo z večjim veseljem ostal na grudi. To je prva in najvažnejša naloga kmečko-nadaljevalne šole.

Drugič: Vzporedno z vzgojo za kmečko grudo gre praktična naobrazba; izobrazba v poedinih gospodarskih panogah in naobrazba za javno življenje. Na kak način? Izbira snov, katero kmet dnevno rabi

v svojem poklicu in družabnem življenju. Prvenstveno snov iz gospodarskih predmetov in obravnava n a p a k e , ki jih kmetje delajo v poedinah gospodarskih panogah: sadjarstvu, živinoreji, čebelarstvu, travništvu, vinogradništvu, gozdarstvu itd. 1. S a d j a r s t v o : pregesto sajenje sadnega drevja, pregloboko sajenje, saditev na močvirnem svetu, neredno trebljenje, napačno spravljajanje sadja itd. 2. Ž i v i n o r e j a : napake pri krmljenju, domači »običaji« pri porodu, nesnažnost hlevov, zrak in sonce za živino. 3. P o l j e d e l s t v o : upoštevanje zemlje za obdelovanje, nepoznanje lastne zemlje, bolezni koruze in krompirja, napačno ravnanje z gnojem, napačno gnojenje itd. Slično iz vinogradništva, čebelarstva, travništva itd.

Ta del gospodarskih predmetov obsega poklicno delo kmeta. Kakor sem omenil, je namen predvsem opozoritev na napake v gospodarjenju in tolmačenje boljšega načina dela in njega prednosti. Razume se, da mora učitelj videti napake, zato mora večkrat obiskati polja, sadonosnike, vinograde in hleve svojega okoliša. Preden more opozoriti kmeta nanje, jih mora prej sam videti in vedeti za odpomoč.

Druga skupina predmetov ima nalogo, izpopolniti poklicno delo in vzporedno pripraviti kmeta na javno življenje. Ti predmeti so: kmečko računstvo in spisje, kmečki zakoni, zadružništvo, narodno gospodarstvo. Tu se obravnava snov, ki jo rabi kmet deloma za svoj poklic, deloma za družabno udejstvovanje. N. pr. k m e č k o r a č u n s t v o in spisje podpira kmeta pri delu in ga usposablja za boljšo kalkulacijo v gospodarjenju, pri prodaji pridelkov in nakupov potrebščin. K m e č k i z a k o n i varujejo kmeta pred odiranjem in izkoriščanjem ter ga napravijo sposobnejšega za javnost. V kmečkem narodopisju opisuje učitelj lepoto kmečkega doma in življenja in vzbuja v učencih ljubezen do doma in dela. Higijena opozarja na razliko med čistočo meščana in kmeta ter vzgaja v njih čut za snažnost obleke, stanovanja, hlevov, dvorišča itd. Kajti priti mora čas, ko bo tudi kmet imel lep in prijazen dom, v katerem bo živel zadovoljneje kakor v sedanjem. S tem bo odpadla želja po mestnem življenju, ki mnogokrat miče z udobnim stanovanjem. Pri tej priliki opozorimo mladino na kmečke hiše in hleve v naprednih državah, kjer ostaja kmet rad doma in s ponosom razkazuje tujcu svoj dom in hleve, drugače kot naš kmet, ki z bojznijo vodi meščana v hišo in hlev z izgovorom: »Pri nas ne moremo imeti tako lepo kakor pri vas.« S spoznanjem lepote kmečkega življenja in z neko udobnostjo v stanovanju in snažnostjo telesa bo kmet bolj vzljubil svoj poklic in bo z veseljem ostal na grudi. K m e č k o g o s p o d a r s t v o seznanja učence z gospodarskimi problemi, s katerimi ima kmet posla: denarni zavodi, delniške družbe, kontingenti, menice, valute, borze, vrednostni papirji, 3% obveznice, proračun investicije itd. so stvari, o katerih mora kmet nekaj vedeti. Ne smemo se čuditi njegovim napačnim trditvam in nazorom, saj nič ne zna. V današnjem kompliciranem sestavu moderne gospodarstva se mora kretati le izučen človek. Vem za primer, da

je prišel kmet z obveznicami vojne škode po petih letih! Izgubil je štiri letne obroke. Drugi je zopet prinesel v denarni zavod 35.000 din, ki jih je imel štiri leta pod slamnjačo, ker je mislil, da bo vse propadlo. V nekem drugem kraju je prevzel kmet l. 1927. gospodarstvo po očetu, ki je bilo zaradi krasnih gozdov in dobre vinske trte cenjeno na 125.000 din. Imel je izplačati dedičem 63.000 din. Teh ni izplačal. Zaradi posekanih gozdov in zanemarjenega vinograda je danes posestvo vredno komaj polovico. In vendar se kmet ni poslužil ugodnosti, ki jo nudi uredba o likvidaciji kmečkih dolgov — ker enostavno za to ni vedel. Kakšne izgube povzroča neznanje!

Iz teh primerov vidimo, kako negotov je kmet v današnjem javnem življenju in kako nujno mu je potreben pouk. Sledi, da je kmečka mladina potrebna šole: 1. zaradi strokovne poklicne naobrazbe, da bo bodoče njegovo delo rentabilnejše in naprednejše, uspeh dela večji in s tem v zvezi zadovoljnost; 2. zaradi splošne gospodarsko-družabne naobrazbe, da se bo lažje znašel v kompliciranem gospodarskem in javnem življenju. Potrebna mu je splošna in poklicna izobrazba. Ker nima prilike niti sredstev, da bi kmečka mladina mogla posecati šole v mestu, skuša izpolniti vrzel kmeč. nad. šola.

Še primer iz praktičnega dela. Predvsem moramo 1. ugotoviti inteligenčno stanje, 2. ugotoviti nemarnost in napake, ki jih dela kmet v svojem poklicnem in javnem življenju, 3. dati kmečki mladini ono izobrazbo in znanje, ki jo rabi v svojem delu in svojem življenju. Najprej ponovi kmečko-nadaljevalna šola z učenci vse iz ljudske šole, to je pravila pravilnega pisanja, razumno čitanje in računanje — mehanično in praktično. Nadalje ugotovi krajevne gospodarske okoliščine in opozori učence na napake v kmečkem poklicnem življenju: v poljedelstvu, živinoreji, sadjarstvu, vinogradništvu, čebelarstvu, gozdarstvu itd. Pri ugotovitvah napak obdela pravilen način dela, da usposobi učence za čim uspešnejše gospodarjenje. Ko doseže pojmovanje racionalnejšega kmetovanja, usposablja sporedno kmeta za aktivnejšega člana človeške družbe, kar skuša doseči s poukom sociologije, kmečkega zakonodajstva, higijene, prirodoписа, narodnega gospodarstva itd. Skupno stremi za ponovitvijo pojmov in za širšo gradnjo na osnovne pojme ter na izobrazbo v vseh panogah kmetovega dela in kmetovega javnega udejstvovanja.

Obravnavanje ni strokovno-znanstveno, ker ni namen kmeč. nad. šol znanstveno dociranje, temveč obravnavanje problemov in napak iz kmečkega življenja. Pouk mora biti skupen, aktiven, delaven in zanimivo praktičen. Vedno se mora učitelj vprašati, ali bo kmet to rabil. Navedel bom odlomek iz pouka v kmeč. nad. šoli, iz katerega boste lahko razvideli praktičnost pouka, skupnostno obravnavanje enega problema, ki smo ga iztrgali iz resničnega kmetovega življenja.

(Dalje.)

Praktičen pomen telesne vzgoje

Mnogo lepo zasnovanih idej, ki jih imamo priliko čitati in slišati, nam dajo marsikatero pobudo za našo nadaljnjo uporabo pri šolskem vzgojnem delu. Toda vzgoja kot taka je bila že od nekdaj tesno združena z našo življenjsko gibalno silo — je bila vzporednica za skladno vzgojo duha in telesa — saj vemo, da je skrivnost življenja neprestano nastajanje in izginevanje po prirodni gibalni sili, k večnemu izravnavanju nasproti, da se tako vrti kolo razvoja in veseljstva. Zato se hočem s tem le v glavnem poglobiti v to silo gibanja, ki nam jo predstavlja telesna vzgoja ali gimnastika, ki je danes še pastorka na mnogih šolah, ko se ure razmaha nadomeščajo za druge predmete in pozablja, da smo v državi, kjer deluje ministrstvo za telesno vzgojo. — Ta del vzgoje ima že pri starih narodih svojo veliko zgodovino, saj so že klasični predstavniki Grkov spoznali uravnovešanje med duhom in telesom, torej lepoto, ki daje telesno moč. Dalje Rimljani, Germani, pozneje viteštvo v novi dobi, bratje Čehi, pa tudi Jugoslovani beležijo svojo zgodovino v telesnem vzgojnem smislu. Kot se vse v duhu časa reformira, tako ima tudi današnja telesna vzgoja še prav posebno obliko reforme s stališča aktivnosti in koncentracije, dasi je človek ostal v svoji razgibanosti isti nekdaj kot sedaj. Naša teza bodi, da iz sodobnega doživetja v enakomernem ritmu vseh faz, ki jih more nuditi življenje v svojem poklicnem delu, hočemo in moramo navajati mladino k veselju in ljubezni do dela. Znane so besede: »Volja do dela je kapital, ki ga ne razjedo ne molji ne rja«.

Koliko prilike ima vendar učitelj, da posveti svoje delovne moči mladini in se z mladino vred izživlja po svojih sposobnostih in fantaziji ravno pri telovadbi, kjer bodi obravnavana snov drugih predmetov po možnosti nekak praktični pokaz popolnih misli lokalnih in časovnih prilik. Vse gibanje bodi povezano v gibanje dela, v čut ljubezni, voljo in spoštovanje do dela sploh, v zanimivo privlačnost za poklicno praktično delo. Gotovo se mladina rada veseli tudi v raznih športih, ki so zdravju zelo koristni, če jih zmerno izvajamo, a široke plasti naroda si s tem vendar ne bodo služile kruh, ko pa mi vedno poudarjamo »dajte nam kruha in zaslužka«. Ni težka naša naloga, če se je pravilno lotimo že pri majhnem otroku, ko mu je gibalni čut domišljije in sila do delavnosti prirojena in le željno čaka učitelja kot sprevodnika, ki ta idealni vlak požene v svoj brzi tir aktivnosti. Nad vse važnega vzgojnega pomena na srednji in višji stopnji, ko damo prednost razumu, so res one gibalne vaje, ki so potrebne pri izvrševanju poklicnega dela.

Tako imamo priliko, opazovati z individualnega, intelektualnega in socialnega stališča, koliko ovir in težav nastaja ob misli na učni uspeh pri posameznih učencih. Vidimo, da gineva veselje, volja, pazljivost, zanimanje, seveda v mnogih primerih vprav zaradi tega, ko sami begamo in iščemo vzrok, kako ustvariti za vse učence nekako prijetnost, iz duševnega

okova, ki naj odjekne v taki zaposlitvi, da se bo otrok znašel lahko v lastnem »jaz v življenju«, ki mu bo prineslo zasluženi košček kruha. Predobro vemo, da ljudska šola ne bo producirala le učenjakov, uradnikov, temveč v pretežni večini praktične poklice, kar je jasno, da mora ravno ljudska šola imeti veliko pažnjo na to mladino, ki je iz mnogoštevilnih vzrokov prisiljena takoj po šolski obveznosti v življenje — a kako, če nima veselja do dela, če ni prejela že v šoli dovolj ljubezni in spoštovanja do zaposlitve. — Zato pa imamo predmet telovadbo kar dve tedenski uri, ki naj otroka navaja vedoma v ono spoznanje že v nastopu, razvrstitvi in vežbi na raznih orodjih do znanega nepozabnega reka: »Stojmo trdno kakor hrast, delu slava, delu čast«. Tako bodi izhodišče vsake telovadne ure, ki se naj stopnjuje polagoma do one višine, ki jo potrebuje otrok na srednji in višji stopnji, da si tako rekoč že sam izvoli svoj bodoči poklic. Zaradi tega mora že učenec vedeti, da bo hlapec, vojak, športnik rabil v življenju konja, dalje razne skoke preko jarkov, vode, ter druge zapreke na višino, mornar plezanje, plavanje, klepar, trgovec, električar, krovec, gasilec, vaje na lestvah, vrtna in poljska dela v gimnastiki naznačijo poklic kmeta, a razne tekme že lastno oceno o načinu izvrševanja delovnega programa. Znati mora, kako je potrebna pismoši, uradniku gimnastika vida, železničarju pa poleg vsega še umna razsodnost, bodoči gospodinjji pa poleg spretnosti v domačih poslih še dobra računska kalkulacija.

Tako torej vidi učenec na nešteti primerih proste in orodne telovadbe vse one razne gibe, ki jih uporablja kmet, delavec, zidar, obrtnik, trg. nameščenec in drugi; zato mu izbira ne bo težka, najti sebi in svojim močem primerno delo, da bo lahko brez dvoma vztrajal na območju svojega intelektualnega in fizičnega dela. Učitelj je pač oni, ki vedno z vprašanjem privede mladino do spoznanja, z a k a j , k a k o i n č e m u v e ž b a m o . Vzrok in način vaj je pripisovati pri raznih poklicih, logično je torej, da moramo biti pri izvedbi točni, hitri, gibčni, ustrezljivi, torej ž e l j n i d e l a , kar bodi baza, gotovost in vztrajnost v vsem nadaljnjem delovnem razvoju. Zanesljivo lahko trdim, komur učenje dela težavo, ne ga poniževati, kajti poskusimo še svoje opazovanje ravno pri praktični in delovni telovadni uri in mnogokrat bomo presenečeni, kako prej mrtev, vase zaprt otrok oživi, ko mu pomagamo njegove delovne zmožnosti prikazati v oni obliki in taktiki, da ga bo bodočnost življenja cenila kot delavnega, zato tudi vsega spoštovanja vrednega človeka. Če že otrok v šolski dobi čuti trdote in težave delavnosti pri telovadbi ter vidi tudi svojega vzgojitelja v pridnem delu, ki se ne straši ne truda ne znoja, bo tudi v mladih srcih vzklila ljubezen do dela brez razlike, kar bodi pravi smoter našega življenja. Že mladina rabi preizkušnje, da pošteno jadra naprej, a žalostno tam, kjer tega ni, kdor se ne zaveda, da mora na svetu za vse trpeti, tako kmet za življenjske potrebščine, delavec v tovarni, obrtnik pri svojih izdelkih. Smisel za delo je treba razumeti in poznati, z vseh vidikov, da se otrok

že pri šolski telovadbi uči in nauči, vzgaja in privzgoji, vzljubi in vztraja v ljubezni do telesne zaposlitve. Samo ob sebi sledi, da se mladina, ki je vajena gibanja dela, ne bo sramovala in ne bo omažala v svoji življenjski borbi prijeti za katerokoli delo, kadar nudi čas, saj ima zavest časti in zadovoljstva ter delež božjega blagoslova, kot nam kliče pesnik: »Na delo tedaj, ker resnōbni so dnovi — a delo in trud ti Bog blagoslovi«.

Vzor in kaŹipot pridnosti nam vsem bodi naš nepozabni »Slomšek«, čigar duševna dela nam jasno in konkretno prikazujejo, nas navajajo in uče k pravi, edini sreči — delu. Saj je človek, ki ljubi in ceni delo, tesno povezan z druŹbo človeka, z njegovim gospodarstvom in prirodo v vseh njenih privlačnostih, dobrinah, tekmah in borbah; je paralela, ki druŹi s svojo ustvarjajočo aktivnostjo tisto lepo harmonijo med seboj in naravo. Iz teh načel torej sledi ona reforma, ki je nastala iz naglega sedanjega življenjskega tempa in vsesplošne potrebe, tekmovati le s pravico na razne delovne probleme, kakor jih uporabljajo že druŹi narodi, zlasti Nemci. Navedem naj le nekaj primerov, ki nam bodo dokazali, da poleg zdravja in lepote telesa, ki sta bila do sedaj edina činitelja pri telesnih veŹbah, opaŹamo v sedanji dobi še drugo vaŹno komponento — praktično delo. Lepota in zdravje sta sicer potrebna, vendar nas moderna reformirana doba s tem ne more zadovoljiti, ker vzbuja v človeku le egoizem lastne osebe, dočim nas praktično delo hoče povesti nevede v ono ljubezen do bliŹnjega, ki bodi enaka samemu sebi.

Le poglejmo in se poglobimo v samaritansko delo »Rdečega kriŹa« po bolnišnicah, bojišcih, mislimo dalje na veŹbe ob velikih plinskih napadih, uvaŹujmo neprecenljivo socialno nalogo poklicnega gasilca. Ali ne spadajo take praktične veŹbe po moŹnosti tudi v šolo med mladino, kjer lahko nazorno pokaŹemo prenašanje bolnikov po naznačenih članih Rdečega kriŹa, ob priliki posebnega znamenja vršimo delo požarne brambe, a zopet drugič se urimo v hitrosti in spretnosti proti zračnim napadom, vedno pa v mislih pomoč — poleg sebe tudi za svojega so-tovariša.

Uspehe praktičnega telesnega veŹbanja v tem smislu nam pokaŹejo Nemci v besedi in sliki iz njihovega druŹtva »Körperschule im Arbeitsdienst«, kjer nazorno veŹbajo z uteŹi, dviganjem drevesnih debel, se uče v plavanju, kako rešiti potapljajočega (Rettungsschwimmen); vaje med nebom in zemljo, imenovane »Übungen zwischen Himmel und Erde«, na široki reki, jezeru ali morju, z istočasnim veŹbanjem ravnovesja in opazovanja. Tudi za Źensko mladno imajo odsek »Fröhliche Gymnastik in Hausfrauentätigkeit« — zopet praktične vaje gospodinjstva. V tu navedenem primeru se koncentrira vsa telesna zaposlitev s praktičnega vidika, oziraje se na stanovsko delo, zato jo nazivamo tudi »Betriebsgymnastik«. Da pa ima vsak priliko, izbrati si posel, sebi primeren, stopi kar lepo v posebno vsak priliko, izbrati si posel, sebi primeren, stopi kar lepo v posebno posvetovalnico za delo, zopet drugi pa v »Sportberatungsstelle«.

Iz nekaj primerov se nam poraja vprašanje in misel, zakaj vse to? Odgovor ni težaven, saj leži v naravi, prirodi sami. Vemo in poznamo naravne elemente, kot zrak, vodo, zemljo, ogenj, ne zavedamo pa se, da so ti elementi v nas ljudeh, čeravno v manjši obliki. Zato je naravni zakon »delo«, ki je edini rešitelj vse krize, kajti če prirodnih sil ne bomo podpirali in harmonično z njimi sodelovali, se borili z njimi in proti njim, nam ni pričakovati naravnega ozdravljenja ne uspeha, temveč nasprotno velik strah pred delom sploh. Kako resnično je to, imamo nešteto primerov v življenju, kako človek propada v pasivnost, brezdelje itd., če se hoče umetno rešiti večno naravnih problemov. Torej nazaj k naravi, k delovni vzgoji telesa, k tekmovanju in zmagi nad seboj. Da je to resnica, nam pričajo dogodki iz dnevnega časopisja, ko čitamo o uničevalnem delu bliska in strele, potresov, povodnji, ognja, mrčesa, v potapljalnih ladjah, v nesrečah v rudnikih itd. Kako mora biti človek borben in aktiven, da se ohrani na površju življenjske poti, kajti za brezdelje ga prebridko kaznuje in maščuje narava sama, z delom pa povelica k tihi sreči zadovoljstva.

Telovadba dela bodi torej v šoli kot nekaj temelj, na katerem se grade vse ostale vzgojne panoge, kot ljubezen do Boga, bližnjega, narodne, socialne in državljanske vzgoje. Tako bomo našli pravo, veselo, živahno, naravno, neprisiljeno razpoloženje in taka mladina se ne bo strašila ne dela ne težav, bo pravi steber skupnosti naroda, države in kralja — ona ne bo usahnila, ker ve, da ima svojo uteho in tolažbo, bodrilo in moč od velikega Očeta nad nami, in ve, da se vsa kultura telesne vzgoje zrcali v delu in molitvi. Bodimo kažipot mladini in delujmo v smislu reka:

Daj roditeljem ljubezen . . .
vsem starejšim spoštovanje . . .
Bogu, domovini zvesto dušo
pa delo bo ti radovanje!

Brezje vabi vsa krščanska dekleta

Dne 24. julija bo kmalu. Ta dan je odbrala Marija z Brezij, da pokliče pred svoj oltar vsa slovenska dekleta, dekleta vseh stanov, med njimi tudi učiteljice. Na Brezjah jim bo delila svoj blagoslov, odprla jim bogato zakladnico duhovnih dobrot, da jih potrdi za delo med slovensko mladino, za dobro in verno mladino.

Na ta praznik se bodo združila verna slovenska dekleta vseh stanov v močno vrsto delavk, ki bodo v svojih stremljenjih pri delu med mladino edine: po Mariji dvignimo mladino, to je prava pot k Boгу! Z dobrim vzgledom, plemenito besedo in tiho molitvijo pa bodo vodile na to pot tudi vse tiste, ki so mlačni in jim je življenje po veri, življenje s Cerkvijo le še davni odmev otroških let.

Marija z Brezij vabi verne učiteljice, da pomnože vrste ob obhajilni mizi pred njenim oltarjem.

Dne 24. julija bo na Brezjah tudi praznik slovenskih učiteljic-vzgojiteljic.

P o p r a v e k. V članku Za novo »enorazrednico« v zadnji številki »Slovenskega Učitelja« je popraviti tiskovne napake:

Na strani 86 v 10. vrsti mora biti »potreba« namesto »potrebna«.
Na „ 87 v 1. „ „ „ »To je« namesto »Ta je«.
Na „ 88 v 8. „ „ „ »možnosti« namesto »dolžnosti«.
Na „ 88 v 11. „ „ „ »učitelja« namesto »čitelja«.

P. A.

Ocenjevanje učencev v ljudski šoli

Ocenjevanje učencev je prav gotovo zelo kočljiva in neprijetna zadeva. Koliko neprijetnih ali vsaj nezaželenih posledic lahko rodi tisto vpisovanje redov v učenčeve listine, ki ga spremljajo skozi življenje. Te listine so v življenju včasih nekaj nepotrebne, morejo pa biti velike važnosti za razvoj življenjskega načrta posameznega učenca. Predvsem imamo to pred očmi, ko ocenjujemo ljudskošolce. Namen ocenjevanja in ocenjevanje samo ustvarja možnost, da nehoti nekoliko zanemarjamo — mislim, da se prav izrazim, če pravim — tehnično stran ocenjevanja. Mislim pri tem na dejstvo, da učenci ljudskih šol prinašajo na svoje domove ob polletjih neenako število redov, četudi imajo vse ljudske šole isto zakonsko osnovo in so zamejičene z istim mejnikom.

To se ne dogaja le na različnih šolah, praksa nudi primere, ko se pojavlja razlika na isti šoli. Ugotovitev tega dejstva na tem mestu ne more biti v škodo niti šoli niti komu drugemu, poudarja le, da imamo resno voljo, da skušamo vsa nejasna vprašanja razčistiti in negativno po možnosti odstraniti, kar bo šoli, učiteljstvu in tudi mnogim drugim v korist.

Število ocen, ki naj jih dobi učenec ljudske šole, je sicer določeno z zakonom in raznimi določbami, vendar praksa kaže, da ni nepotrebno, če se ta obstoječa določila združijo v pregledno celoto.

Zgrešeno bi bilo, če se ne bi takoj v začetku sklicevali na § 42. zakona o ljudskih šolah, ki našteva predmete, ki se morajo v ljudski šoli poučevati. Štirinajst jih je. Teh štirinajst predmetov zahteva oceno, če prištejemo še oceno za vedenje, jih dobimo petnajst. Ker na slovenskih šolah ocenjujemo narodni jezik z dvema ocenama (za učni jezik in srbohrvaščino), moramo torej oceniti učence ljudskih šol s šestnajstimi ocenami ali redi, kot pravimo.

Ker pa ima ljudska šola osem stopenj, razredov, se je število predmetov in s tem število ocen za posamezno stopnjo reguliralo z učnim načrtom, in sicer najprej za višje ljudske šole, nato pa za osnovne šole.

Z učnim načrtom, ki velja za osnovne šole od 1. septembra 1934. dalje, in z učnim načrtom za višje ljudske šole iz leta 1932., je določeno za posamezne razrede ljudske šole v spodnji razpredelnici navedeno število ocen.

Osnovna šola	Razred				Višja ljudska šola	Razred			
	1	2	3	4		1.	2.	3.	4.
Vedenje	0	0	0	0	Vedenje	0	0	0	0
Verouk	0	0	0	0	Verouk	0	0	0	0
Slovenščina	0	0	0	0	Slovenščina	0	0	0	0
Srbohrvaščina			0	0	Srbohrvaščina	0	0	0	0
Zgodovina			0	0	Zgodovina	0	0	0	
Zemljepis			0	0	Zemljepis	0	0	0	0
Poznavanje prirode in pouk o zdravju			0	0	Spoznavanje prirode .	0	0	0	0
Računstvo in geometrija	0	0	0	0	Računstvo z geometrijo	0	0	0	0
Risanje		0	0	0	Prakt. gospodar. znanja ¹	0	0	0	0
Lepopis		0	0	0	Gospodinjstvo ²	0	0	0	0
Praktična gospodarska znanja, gospodinjstvo, ročna dela			0	0	Higiena	0	0	0	0
Petje	0	0	0	0	Ročno delo	0	0	0	0
Telovadba	0	0	0	0	Risanje	0	0	0	0
					Lepopis	0	0		
					Petje	0	0	0	0
					Telovadba	0	0	0	0
Število redov	6	8	13	13	Število redov	16	16	15	14

0 = ocena.

¹ Samo dečki.

—1 —1 —1 —1

² Samo deklice.

(15) (15) (15) (15)

Učenci oddelkov z manjšinskim učnim jezikom dobe eno oceno več. (Manjšinski jezik.)

Iz razpredelnice je razvidno, da se ocenjuje z enim redom po več predmetov skupaj, ki se pa po ministrskih pojasnilih poučujejo ločeno. Neko tako ministrsko pojasnilo celo določno pove, koliko učnih ur odpade na posamezni predmet. Mislim tu na predmet: spoznavanje prirode in pouk o zdravju, kakor tudi na: praktična gospodarska znanja in razumevanja, gospodinjstvo in ročna dela.

Po tej ugotovitvi je torej predpisanih n. pr. za III. razred osnovne šole trinajst ocen. Kaj rado pa se nam zgodi, da jih napišemo štirinajst, če ne petnajst, ali celo šestnajst. Samostojno redovanje znanja o zdravju, ročnega dela in eventualno gospodinjstva nam predpisano število redov zviša.

Isto je pri razredih višje ljudske šole, kjer je treba oceniti vsak predmet posebej, da dobimo število redov, ki jih navaja razpredelnica.

Ne samo zato, ker povzroča neenotno postopanje nesoglasja v statistiki, tudi zaradi nesoglasij, ki nastajajo v življenju, ko se tehta človekova šolska ocena, je treba spraviti tehnično stran ocenjevanja v sklad z zakonom in predpisi. Življenje neizprosno zahteva točnost, zato jo skušajmo uveljaviti pri vsakem najmanjšem, šole se tikajočem delu. Vse take, navidezno brezpomembne pomanjkljivosti morejo namreč celo v nas samih ustvariti negotovost, da zanihamo takrat, ko delo zahteva od nas absolutne gotovosti.

Eno uro računstva na šoli z enim oddelkom

Pouk na šolah z enim oddelkom in enim učiteljem je oziroma bi moral biti urejen tako, da poučuje učitelj učence višje ljudske šole dopoldne, učence vseh razredov osnovne šole pa popoldne. Ni mogoče namreč doseči zadovoljiv uspeh tam, kjer učitelj poučuje vse učence naenkrat, torej kar osem razredov skupaj.

Sicer pravi § 49. zakona o ljudskih šolah, da se na teh šolah morejo učenci dveh ali treh razredov spojiti v en kombiniran razred in se poučevati v isti učni snovi, vendar je že iz smisla in besedila navedenega paragrafa razvidno, da je zakonodajalec videl pomanjkljivosti tega kombiniranega razreda, zato se je omejil le na »morejo spojiti v en kombiniran razred«.

Pri pouku v kombiniranem razredu ne more učitelj upoštevati priznanih pedagoških načel in zahtev predpisanega učnega načrta.

Ker pa prizna zakon učencem ljudskih šol z enim oddelkom isto izobrazbo kakor učencem šol z osmimi in več oddelki, kjer ima vsak oddelek le po en razred, morajo šole z enim oddelkom nuditi učencem priliko, da si to izobrazbo tudi pridobe. Morejo pa na »enorazrednicah« učenci dobiti to izobrazbo le takrat, če se poučujejo v samostojnih razredih in po učnem načrtu, ki je za vse ljudske šole enak.

Zakon in predpisani učni načrt določata stopnjo izobrazbe naše ljudskošolske mladine. Težimo za tem, da to določeno izobrazbo nudimo vsem učencem, tej težnji podredimo vse činitelje, ki vplivajo na pouk. Opozoril sem pred časom, da je tej težnji prilagoditi učilnico kot tako, inventar, učila, samoučila itd. Ni pa to dovolj. Tej težnji moramo prilagoditi tudi način poučevanja, ki je največkrat vzrok, da je uspeh na tako zvanih nižje organiziranih šolah pomanjkljiv.

Ni težko ugotoviti pomanjkljivosti organizacije oddelka po skupinah, ter pomanjkljivosti posrednega in neposrednega pouka. Slabe so skušnje s tako zvanim kolobarjenjem učne snovi itd. Nešteto krat obstojimo pred zahtevo, da mora biti učna snov učenčevi dobi primerna, da se mora vsako novo znanje graditi na tem, kar so si učenci že osvojili itd.

Učitelju novincu nudi tak pouk priložnost za toliko zablod, da si niti sam ne more napraviti jasno sliko o predelani učni snovi, kaj še, da bi si mogli učenci ustvariti za praktično življenje uporabljivo celoto.

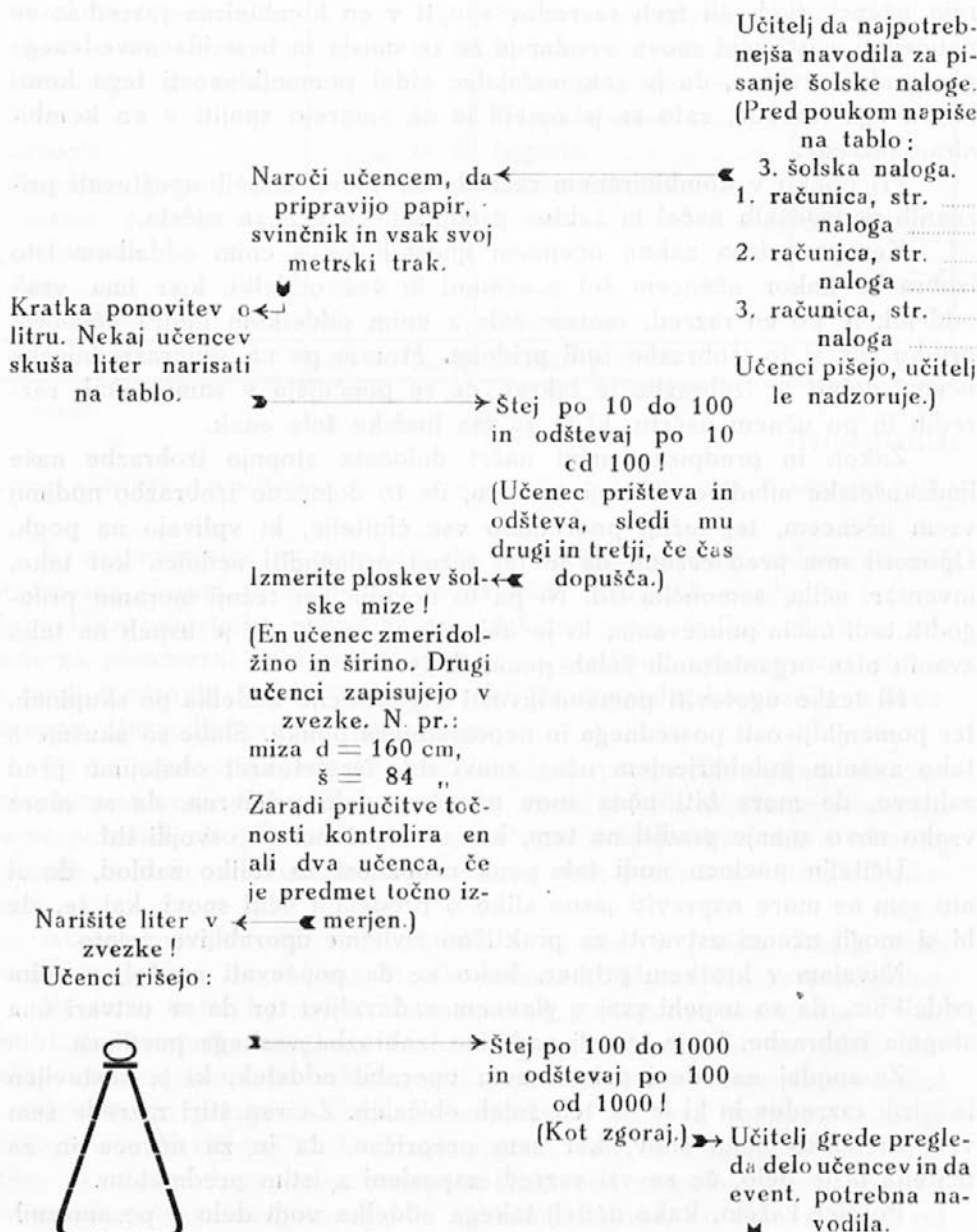
Navajam v kratkem primer, kako se da poučevati na šoli z enim oddelkom, da so uspehi vsaj v glavnem zadovoljivi ter da se ustvari ona stopnja izobrazbe, ki je temelj nadaljne izobrazbe vsakega poedinca.

Za spodaj navedeni primer sem uporabil oddelek, ki je sestavljen iz štirih razredov in ki je na teh šolah običajen. Za vse štiri razrede sem vzel računsko učno snov, ker sem prepričan, da je za učence in za učitelja lažje delo, če so vsi razredi zaposleni z istim predmetom.

Puščice kažejo, kako učitelj takega oddelka vodi delo v posameznih razredih in kako je zaporedno zaposlen pri učencih vseh razredov.

1. razred	2. razred	3. razred	4. razred
Učna snov: Pojmi: l, m, kg (Utrjevanje)	Učna snov: Merjenje dolžine in širine predme- tov v šol. sobi	Učna snov: Prištevanje in odštevanje dese- tic in stotic	Učna snov: 3. šolska naloga

Potek dela:

Štej po 20 do 200 in
odštevaj po 20 od
200!

(Kot zgoraj.)

Izmerite okno!

(Kot zgoraj.)

Štej po 30 do 300 in
odštevaj po 30 od
300!

Pregleda delo učen-
cev in da navodilo
v kolikor je to po-
trebno.

➤ Izmerite računico!

(Kot zgoraj.)

➤ Štej po 40 do 400 in
odštevaj po 40 od
400!

Ponovitev o metru.

Učenci poizkušajo

risati m na tablo.

Učenci nato rišejo m

v zvezke:

➤ Štej po 50 do 500 in
odštevaj po 50 od
500!

(Kot zgoraj.)

↓
Štej po 60 do 600 in
odštevaj po 60 od
600!

Izmerite desko poda!

(Kot zgoraj.)

Pregleda delo učen-
cev in da navodila.

(Kot zgoraj.)

➤ Štej po 70 do 700 in
odštevaj po 70 od
700!

(Kot zgoraj.)

↓
Štej po 80 do 800 in
odštevaj po 80 od
800!

Izmerite šipo okna!

(Kot zgoraj.)

Izberite iz snopa vse

palice, ki so 1 me-
ter dolge!

(Učenci izbirajo iz

snopa, v katerem je

okroglo 30 palic od

1 m do 1.20 m dol-

gih. Isto s snopom

nití ali kaj podob-

nega.)

➤ Izmerite zvezek!

(Kot zgoraj.)

➤ Štej po 90 do 900 in
odštevaj po 90 od
900!

Ponove o kg. Nekaj

učencev riše na ta-

blo, nato vsi v

zvezke:

(Kot zgoraj.)

Pregled dela.

➤ Štej po 100 do 1000
in odštevaj po 100
od 1000!

Pismeno.

Prištevajte po 40 do
800 in odštevajte po
20 od 800!

$(40 + 40 = 80$
 $80 + 40 = 120 ..$
 $800 - 20 = 780$
 $780 - 20 = 760 ..)$

Za koliko je miza
bolj dolga kot široka?
(Isto za klop, zve-
zek i. t. d.)

Nato pismeno :

$$160 \text{ cm} - 84 \text{ cm} =$$
$$36 \text{ cm} - 24 \text{ cm} =$$

i. t. d.) ➡ ➡ ➡ Prišteвайте po 30 do
900 in odštevajte po
60 od 900!
(Kot zgoraj.)

Pregled dela.

↳ Izračunaj, kako dolgi sta širina in dolžina mize skupaj.

(Mize
zvezka i. t. d.

Najprej ustno, nato

← pismeno.)

Učenci z litrom me-
rijo, koliko drže ste-
klenice. Imeti mo-
rajo škafo, liter, lijak,
več steklenic, v škafo
vodo

➤ Slede uporabne naloge. Učenci sami računajo v zvezke.

↳ Nadzor nad delom.
Ko učenci zračunajo,
napišejo datum in
svoje ime.

Učenec pri tabli izvrši prvo nalogo.

Učenci primerjajo.

Učenci ugotavljajo, kateri predmeti so daljši ali krajši od metra

→ Nadzor.

Nadzor in eventualna navodila. ➡

→ Učenec pri tabli izračuna drugo nalogu.

Izbiranje 1 kg tež-
kih predmetov. Imeti
morajo več teles raz-
lične težine in snovi,
da jih pri ocenjeva-
nju teže ne moti ko-
ličina.

Učenec izvrši pri
tabli tretjo nalogo.

Vpis v dnevnik.

Utrjevanje pojmov :	Merjenje dolžine	Prištevanje in od-	3. šolska naloga.
m, kg, l.	in širine predme- tov v šolski sobi, prištevanje in od- števanje imenova- nih števil, naloge v računici, str..... naloge.....	števanje desetic in stotic, imenovanih in neimenovanih števil, naloge v računici, str..... naloge	

S tem sem skušal nakazati potek dela v oddelku s štirimi razredi. Ni to že podrobno izdelana učna slika, je le ogródje, ki bo v pomoč vsem tistim »enorazredničarjem«, ki so si osvojili ustroj naše ljudske šole z enim oddelkom. Praksa pokaže veliko takega, kar tu nisem navajal. Praktično delo šele pokaže različne podrobnosti, katerih uporaba je prepuščena učitelju, da prikroji pouk posebnim prilikam svojega oddelka.

Mati in žena

V svojstvu kot mati uživa žena prvenstvo.

(Luise Diel.)

Franjo Čiček

Kakšna torej bodi naša šola

Skoraj bosta minila dva decenija povojnega šolskega reformnega dela. Najprej smo začeli z delovno šolo in rokotvornim poukom. Temu je sledila koncentracija in načelo domorodnosti-domostalnosti. Socialni problemi so stopali polagoma, a trajno v ospredje. Nemški poizkusni razredi so krčili pot temeljiti reformi po vsem pedagoškem svetu. Na čelo tega gibanja je stopil Dunaj, desetletne »pedagoške Atene«, ki je gradil šolsko reformo na marksističnih in socialističnih načelih. V Ameriki so poizkušali s projekt-metodo, Rusija je uvedla kompleksni pouk na strogo komunistični podlagi. Vzporedno s tem se je pričel uveljavljati »strnjeni pouk« in v zadnjem času smo dobili celo globalno metodo, ki jo vneto širi V. Prihoda.

Po zlomu socialne demokracije v Avstriji in Nemčiji je utihnil Dunaj in njegova pedagoška slava je šla k zatonu. Najnovejši dogodki kažejo, da je treba tudi pri nas točno določiti in se usmeriti, da se bomo postavili na isto stališče, kakor ga zavzemajo naši sosedje, t. j. da jasno določimo in postavimo temelje naši šoli, ki naj bo polna jugoslovanskega duha! Kakor je pri naših sosedih geslo: Nemčija (Italija) nad vse, tako mi: Jugoslavija je prva in povsod! Nacionalna vzgoja (zaveden Slovenec, dober Jugoslovian) mora pronikniti v vse stopnje in faze našega šolstva!

Tipično jugoslovanska šola se tudi ne more ogrevati za razne iznajdbe in novitete na tujih tleh. Po dosedanjih izkušnjah jim tudi ne moremo več zaupati! Bajke o socializmu, mednarodnemu bratstvu, internacionali itd. so le krinka, da bi nas držali v letargiji in brezskrbnosti! Nočemo presajanja, graditi hočemo sami! Naša šola mora ustrezati našim zahtevam in našim potrebam! Vse mora imeti en cilj: moč in veličino Jugoslovanstva! Zanimali se sicer še bomo, kaj delajo drugod. Primerjali bomo naše šole s tujimi ter spoznavali, kaj imamo skupnega, v čem se ločimo in kaj je dobrega ali slabega.

V nacionalnem ali narodnem oziru pa gremo naprej lastno pot, ne glede na levo ali desno, da tako ustvarimo v našem naraščaju aktivnost ter borbenost zavednega Jugoslovana in pripadnika slovanske rase do najvišje mere. To je naša zahteva in potreba, če hočemo, da ostanemo to, kar smo!

Glede načina in oblike šolskega dela ter vzgoje smo danes še precej na nejasnem in neenotnem stališču. Preko delovne šole, strnjenega pouka, globalizma itd. se vleče naša reforma in zdi se, da ne razumejo reformatorji drug drugega. Vsak razlaga po svoje in vsak ima svoj krog pristašev. Danes je prišel v »modo« strnjeni pouk in njegovi najbolj vneti pristaši mislijo, da so odkrili toliko iskani kamen modrosti! Praksa pa že kaže, da strnjeni pouk v taki obliki in takem obsegu, kakor si ga zamišljajo nekateri, ne bo imel bodočnosti. Visi preveč v zraku, ker posega preveč v življenje in premalo v šolo ter nima nikakega sistema. Obsega preveč besed ter razmotrivanj, zažabi včasih prevelike komplekse, ki jih naravno učenec ne obvlada in jih površno prebavi. Sama »okolja«, »debate« in »pereči problemi« se ponekod le preveč dvignejo iz šolskega ozračja ter preidejo v kaos, ki je pač jasen dokaz, da so ga povzročili taki, ki se še drže materinega krila, t. j. otroci. Šola je pač šola, bila in bo! Saj to je njen smisel!

Strnjen pouk v takih oblikah ni našega izvora. Zato ne ustreza niti naši miselnosti, niti našim zahtevam in potrebam! Ako hočemo izluščiti iz njega kako jedro za nas, potem ga je treba temeljito preobličiti! Naša duševnost je v ogromni večini pač taka, da ji prija in rodi uspehe le sistematičen predmeten pouk iz domorodnega in narodnega stališča po načelih koncentracije ter v aktivnem sodelovanju učencev. Tudi pristna jugoslovanska ideja se lahko usidra ter živi le v predmetnem pouku. Strnjen pouk se lahko s pridom uporablja le tu in tam, posebno pri

priložnostnem pouku in ekskurzijah. Tako zadovoljimo obe smeri. Sin-teza in analiza, obe sta potrebni in obe enako vredni, vendar jih upo-rabljajmo menjajoče! Strnjen pouk v celoti od prvega pa do zadnjega razreda ni za nas in je škoda, da bi z njim eksperimentirali!

Zanimivo je tudi, kakšne rezultate prinašajo tu pa tam učenci iz šol, ki se smatrajo za moderne in kjer prevladuje strnjen pouk. V nobenem predmetu ni učenec prav siguran, ampak meša vse skupaj in se lovi z nesmiselnimi in dolgoveznimi besedami kakor utopljenec za vrv. Največ pa trpi pri tem računstvo, eden najvažnejših predmetov, ki se zapostavlja na račun vsakovrstnih razrednih debat in reševanja perečih problemov. Tako se zgodi, da učenec s štirinajstim letom omahuje celo v pošteevanki, ki je baje nesmiseln mehaničen »dril« stare šole! Tako trde namreč modernisti!

Šola je pač vendarle nekaj drugega kakor življenje, čeprav trdimo, da hočemo življenjsko šolo, ki pa mora biti v svojem jedru in duhu vendarle bolj šolska kakor življenjska. Saj imamo otroke pred seboj, ne pa odraslih in preizkušenih, ki so svoje življenjske nauke in pridobitve zgradili ravno na obči in splošni izobrazbi, ki jim jo je nudila šola v sistematičnem redu v mladih in poznejših letih.

Nikakor pa ni s tem rečeno, da ne smemo posegati v resnično živ-ljenje, ki nas obdaja, samo preveč ne in le toliko, kolikor lahko absor-bira otroška duševnost. Neprestano moramo stati v stiku z življenjem in študirati učenčevo okolje ter njegov socialni položaj, toda nuditi moramo otroku tudi osnove iz vsega področja, da se mu bistri um in srce. To pa zmore povprečen učitelj le v sistematičnem predmetnem pouku in na podlagi priprave po delovnem načrtu. Redki bi bili pedagogi-umetniki, pri nas jih do sedaj še ni!, ki bi znali, posebno še na višji stopnji, spraviti ves konglomerat, ki je predpisan v posameznih predmetih, v strnjen pouk tako, da ima smisel in pomen. Sicer tudi naši učni načrti niso takšni, kakršni naj bi bili. Vse je preveč komplicirano in natrpano z marsikatero nepotrebno navlako, brez reda in enotnosti posameznih skupin, da o koncentraciji niti ne govorimo. Tak učni načrt ni življenjski, še manj pa šolski.

Praksa bo pokazala, da tudi Dolgan-Vrančev načrt ni to, kar je hotel postati! Slišijo se že glasovi od več strani, da so mnogi razočarani, da so pričakovali več, oziroma manj, a več jasnosti. Okviri so tako raz-sežni, da se povprečen učitelj v njih izgubi in bo taval brez reda in sistema nazaj na prejšnjo pot. Res je načrt svojevrsten in se zelo raz-likuje od prejšnjih, vendar marsikateri ne bo vedel, kaj naj počne z njim, kje in kako naj se ga loti. Zato tudi na ta način ne bo enotnosti, kakor je pri strnjenem pouku nikoli ni bilo in ne bo! Kaže, da je bila življenj-ska doba starih normalnih učnih načrtov še najdaljša. Lep nauk za re-formatorje! Ni vse zlato, kar je novega! Srednja pot, najboljša pot! Mirno lahko trdim, da bo v bodočnosti zopet prišel do veljave predmetni pouk, ker se v praksi še najbolj obnese — in to drži! Ni vse staro za nič,

reforma mora biti obzirna in previdna! Predmetni pouk naj ostane, ker nam tako najbolj jasno kaže sistem in cilj, kaj hočemo doseči! Ni pa s tem rečeno, da morajo biti predmeti izolirani med sabo, ne, po načelu koncentracije jih bomo lepo povezali med sabo, kolikor je to v gotovih primerih možno in potrebno. Tako ne bo noben predmet prikrajšan na račun drugega.

Prednost ima predmetni pouk tudi v tem, da zahtevajo posamezne znanosti raznovrstne smeri in načine dognavanj in spoznavanj, umevanja in obdelave. Tej razčlembi posameznih znanosti odgovarjajo v šoli posamezni predmeti. Četudi zagrabimo tu in tam kak kompleks, bodisi iz priložnostnega pouka bodisi iz ekskurzij, vendar naj ga učenci razčlenijo v posamezne skupine, kaj spada na primer v zgodovino ali zemljepisje, poznavanje prirode itd., ter ga tako podrobno obdelajo in ga zopet povežejo v celoto, če ima do nje kakšne odnose. Predmetni pouk stoji torej pred strnjenim!

Poglejmo, kako sodijo o strnjenem pouku nekateri nemški pedagogi: A. Böhm pravi: »Če je torej naloga šole, da uvršča učence v sodobno kulturo ter jih oblikuje v osebne vrednote, potem je tudi njena dolžnost, poučiti učence o različnih načinih dela in tehnike posameznih znanosti« (A. Böhm: *Der Gesamtunterricht und seine Grenzen*, Langensalza). Tudi Gaude in Rude se zavzemata za predmetni pouk (prim. Gaude: *Die Schule im Dienste der werdenden Persönlichkeit*, Rude: *Die neue Schule*). Grunewald je napravil nekak kompromis. V prvem in drugem razredu je za strnjen pouk, v nadaljnjih razredih pa priporoča samo deset ur tedensko za strnjen pouk, ostale ure pa naj se uporabijo za vaje in utrjevanje v različnih predmetih,

Komunizmu, ki ga skušajo uvesti podtalni elementi k nam, je treba izbiti enkrat za vselej dno! Treba je širokopotezne gospodarske akcije, ki bo nudila manuelnemu delavcu zaposlenost, bodisi v zgradbah, bodisi v popravilu in polaganju novih cest, železnic itd. Intelektualnemu delavcu pa zaposlitve tam, kjer je potreba in te je pri nas precej. Pomislimo na primer, koliko šol je dandanes, kjer primanjkuje učiteljstva. Koliko jih je, kjer obsegajo posamezni razredi po sto in še več učencev. Nastaviti je treba mlade moči, da bodo delali, a ne sanjarili o kakem raju, ki ga itak nikjer ni. Masaryk je dejal nekje: »Dajte ljudem kruha, pa bodo ljubili domovino!« To je tisto. Splošno načelo naše politike bodi: zaposliti vse v delu in ob primernem kruhu na vseh koncih in krajih! Kdor ima preveč, naj dá nekaj tistemu, ki ima premalo, in kdor ima premalo, naj dobi več! S tem bo led prebit in mirno lahko zremo v bodočnost, ker bodo vsi na svojem mestu. Nam ni treba ne marksističnih in ne komunističnih nauk in tudi ne pretiranega fašizma! Pojdimo svojo jugoslovansko pot, ki je za nas najboljša in najprimernejša!

Poglavitna reforma naše šole bodi v tem, da učimo našo mladino varčevati. Ljudje znajo vse premalo štediti, potem pa kriče o revščini. Koliko imamo na primer družin z enakim številom članov in zaslužka,

vendar eden zna dobro obrniti vsak dinar, ima mogoče lastno hišico ali udobno živi, drugi pa tarna o dolgovih in sanja o gospodarstvu, da bo pobral tam, kjer kaj je, in dal tistemu, ki nima nikdar dovolj. Pametno ravnati z denarjem in primerno varčevati — to bodi naša življenjska šola! Tudi tukaj so »kričeči« problemi!

Ekstremisti trde, stara šola je bila za nič, stara šola je bila učilnica-mučilnica, nova šola šele bo odrešila človeštvo! Toda stara šolnika Slomšek in don Bosko prekašata v marsičem najmodernejšega pedagoga in sodobnega kričača! Že Slomšek je poznal koncentracijo in strnjen pouk, čeprav ga ni tako krstil in mu ni bil edina rešilna deska. Ni strnjen pouk originalna iznajdba socialističnih reformatorjev, kakor mislijo nekateri. Le prečitajte »Blažeta in Nežico«, pa boste videli, kako je Slomšek že pred skoraj sto leti strnil učno snov v celoto, kako je dobro poznal koncentracijo in znal dvigniti aktivno sodelovanje učencev, ne da bi prikrajšal en sam predmet!

Je bilo tako in bo vedno, da je vse odvisno le od učitelja in njegove osebnosti, njegovega znanja in zanimanja, talenta in volje. Tudi stara »učilnica« je dajala velike može poleg povprečnežev, ravno tako kakor tudi moderna šola ni brez slabičev.

Naša šolska reforma zavzemaj v glavnem troje smernic: jugoslovansko orientacijo, veselje do dela in razumno varčevanje. Z raznimi novomodnimi metodami naj se ne eksperimentira preveč. Za to naj bodo poizkusni razredi (šole) v rokah večjih učiteljev — strokovnjakov na področju šolskih reform. Po večletnih preizkusih naj se rezultati točno precizirajo ter ugotove, ali je zadevna reforma umestna ali ne, ali kako naj se izboljša, da bo koristna za nas in naše razmere.

Strnjen pouk se do sedaj še ni obnesel tako, da bi ga lahko priporočali vsaki šoli v tistem obsegu, kakor si ga žele njegovi pristaši. Ima svoje dobre, a tudi slabe strani. Pač pa je nekaj bolj priporočljiv za nižjo stopnjo, a še tu so potrebne tu in tam ure za utrjevanje in vaje. V splošnem pa je dobro ter potrebno, da na vseh stopnjah izberemo večkrat kak kompleks iz življenja, ki ga potem obravnavamo v »strnjenem« smislu. Posebno priložnostni pouk in ekskurzije nudijo obilo zadevnega gradiva. S tem se pouk poživljuje in predmeti postanejo zanimivejši.

Naša šola bodi torej tipično jugoslovanskega duha, polna ponosa ter zavesti, da je bodočnost naša in slovanska — po geslu: zaveden Slovenec in navdušen Jugoslovan. Naša šola mora vzgajati učenca k veselju do dela in štedljivosti. Pouk naj se vrši po načelu koncentracije in domorodnosti ter z aktivnim sodelovanjem vseh učencev po sistematičnem delu in ustvarjanju, spoznavanju in razumevanju iz vseh področij ved in znanosti, ki jih bodo učenci znali razčleniti, poiskati njihove vzroke ter učinke, dotipati njihove potankosti ter jih zopet združiti v celoto in povezanost. Pri vsem delu pa naj jih vodi vera v Boga, ljubezen do sobrata in do — človeka.

Učna snov iz elektrike

(za višjo ljudsko šolo)

Očividno se bolj in bolj oddaljujemo iz dobe pare in parnega stroja ter prehajamo v dobo elektrike in motorja. Če pa pregledamo letošnje tednike z onimi prejšnjih let, bomo na pretežni večini šol nedvomno dognali, da se pouk o elektriki nikakor ne uveljavlja v tisti izmeri, kot bi to bilo potrebno. Zaverovani v razna sodobna pedagoška načela, v stvarnem izboru učne snovi grešimo vprav na sodobnosti pouka, ako se ne potrudimo mladino seznaniti s tistimi pojavi, ki so za sedanjost najbolj značilni.

Prav tako kot se je v desetletjih pred svetovno vojno na šolah mnogo obravnaval parni stroj (kot značilnost dobe), je sedaj potrebno poučiti otroke, kaj je električni tok, elektromotor, telegrafija, telefonija.

Zaradi te važnosti in potrebe smo v zadnjih nekaj letih dobili več knjig o elektriki in električnih napravah. Izdane knjige so namenjene predvsem širšim ljudskim slojem, nedvomno pa tudi šoli in učiteljstvu. Glede drugega namena pa je snov v njih zajeta ali preobširno, ali pregloboko in tako te knjige v našem šolskem delu niso našle tistega odziva, kot je bilo pričakovati. Nekaj krivde pri vsem tem ima tudi predpisani učni načrt, ki predpisuje iz pouka o elektriki precej snovi za 4. razred osnovne šole, nato pa za prva tri leta višje ljudske šole ničesar in šele za 4. razred višje ljudske šole zopet določa nauk o elektriki. Na naših šolah, ki so večidel višje organizirane, učitelj 4. razreda osnovne šole rad prepušča obravnavanje elektrike višjim razredom in za to odlaganje vedno lahko najde dovolj in deloma tudi upravičenih razlogov. Učitelji v razredih višje ljudske šole pa se drže predpisa učnega načrta in tako tudi vsako leto lahko najdejo dovolj razlogov, da pouk iz elektrike izostane, saj je v 4. razredu višje ljudske šole običajno tako malo učencev, da se »ne izplača« izvajati zanje predpisanega učnega načrta. Tako se dogaja, da tudi v višji ljudski šoli elektrika ne pride na vrsto. Jasno je, da je tako ozko vztrajanje na učnem načrtu napačno in neutemeljeno že iz enostavnega razloga, ker šolstvo ne obstoji zaradi učnega načrta, ampak obratno, učni načrt zaradi šolstva in je zato učiteljstvo dolžno učni načrt tako prirediti in izvajati, da se doseže smoter, ki ga učni načrt v celoti predpisuje. Zato je pri sestavljanju podrobnih učnih načrtov vedno v prvi vrsti upoštevati smoter pouka in iz tega razloga tudi upoštevati predčasne odpuste in poletne olajšave ter pouk o elektriki postaviti v tisti čas šolskega leta, da so ga deležni vsi učenci, preden izstopijo iz šole. Isto velja za vse predmete, posebno n. pr. še za pouk kemije, ki se po naših šolah najbolj zanemarja.

Druga ovira za pouk o elektriki so pomanjkljive zbirke učil. Zaradi nepopolnih dotacij v prejšnjih letih so bile šole nekako primorane pri-

manjkljaje premostiti tako, da se je varčevalo, kjer se je pač moglo, in tako se zbirke često niso dopolnjevale, vsaj sistematično dopolnjevanje je bilo zelo ovirano.

Glede kvalitete učnih zbirk pa nosi precejšnjo krivdo učiteljstvo samo, ker preveč naroča razne slike (mačka, konja ...) in se nabava učil za fiziko in kemijo nedvomno preveč zapostavlja.

S tem, da je dotiranje prispevkov za učila prevzela banovina, so dane vse možnosti, da zbirke učil dvignemo na višji nivo. Potrebno bi bilo, da banovinska ali katera druga založba sestavi in oskrbi izdelavo posameznih zbirk učil (podobno kot nemške Kosmos zbirke), saj bi se dobro izbrane, predvsem pa dobro izdelane, gotovo z lahkoto prodajale ne le šolam v Sloveniji, ampak tudi po drugih banovinah. Vsaki zbirki naj bi se dodala tudi učna snov. Posamezne zbirke naj bi bile zaradi pocenitve čim vestneje izbrane, kvalitativno pa prvovrstne. Naročil sem pred leti magnetno iglo. Stala je 46 din, pa je bil denar proč vržen. Igla je namreč visela na osti tako, da je z enim koncem kazala vedno proti stropu in v tisto stran neba, kakor sem jo pač na ost položil. Skromnost je lepa čednost, a učila se z njo v taki meri ne smejo ponašati. (Dalje.)

Vojko Jagodič

Protialkoholno delo in šola

(Dalje.)

Mnogokje je veliko vprašanje tudi pitna voda. Težko je kaj doseči v krajih, kjer si morajo ljudje pomagati s kapnicami. Tudi vprašanje s preskrbo dobre pitne vode tvori v protialkoholnem delu važno poglavje. Graditev vodovodov je danes zelo težavna, krajev pa, ki nimajo vodo, je pri nas še mnogo. In značilno je to, da so taki kraji ravno vinorodni. Gotovo pa je, da, dokler ne bo mogoče dobiti dobro in zdravo pitno vodo, toliko časa ne bo mogoče zabranjevati otrokom, da ne bi pili čašo sadjevca, če so žejni.

Tudi vprašanju preskrbe z mlekom bi bilo posvečati več pozornosti. Pri nas je pridelek in konsum mleka zelo majhen, bil bi pa lahko nepri-merno večji, če bi se izvedla odgovarjajoča organizacija. Majhne količine mleka, ki se pridelajo, se po večini prodajo, da je z izkupičkom možno nabaviti drugih prepotrebnihi reči. Zelo pogosto se dogaja, da se mleko stalno prodaja od hiše, za izkupiček pa se kupuje galica za škropljenje trte. Predelavi in prodaji mleka bi bilo posvetiti več pozornosti v našem narodnem gospodarstvu.

Kjer je revščina, tam je rado žganje, in kjer je žganje, je čudež, če po-štено žive. S tem narodnim pregovorom hočem samo preprosto podčrtati, da so socialne prilike v družini najtesneje povezane z alkoholom. Ni mi znan niti en primer, da bi v družini, kjer so oče ali mati ali sinovi alkoholi-ki, vladalo soglasje, veselje ali sreča. Toda ne smemo tu smatrati kot edini vzrok slabih socialnih razmer samo alkohol. Danes, ko je borba za

življenjske panoge tako trda, se marsikod ljudje omažani in obupani zatečejo k alkoholu. Resignacija je prvi korak na to stran. Zato je zahteva po izboljšanju socialnih prilik povsem upravičena. Najbolj konkreten primer za to nam pač dajejo Haloze in sploh viničarski predeli.

V viničarskih krajih prihajajo učitelji vedno bolj do prepričanja, da bi otroci pili neprimerno manj, če bi imeli boljšo hrano. Izkušnje kažejo, da je pri dobri hrani tudi vpliv zaužitega alkohola neprimerno manjši tako v duševnem ko v telesnem pogledu, ne oziraje se na to, da bi otroci v splošnem pili mnogo manj, če bi hrana bila boljša. Zavedati pa se moramo, da je vino v vinorodnih krajih danes ne samo glavni pridelek, marveč tudi glavna hrana. Otroci pijo za zajtrk, pijo za malico, kosilo in večerjo. Temu v prilog govori dejstvo, da so otroci v krajih, kjer so se ustanovile šolske kuhinje, opustili pitje, če že ne povsem, pa vsaj za polovico.

Gospodarska struktura Slovenije je v splošnem taka, da so redki kraji, kjer bi pridelali potrebnega živeža toliko, da bi ga imeli za vse leto dovolj. So kraji, kjer jim prične živeža primanjkovati že okrog božiča, da pa prično z »otepanjem« krompirja že okrog velike noči, so pa pogosti primeri. Primanjkljaj nadomesti edino pijača. V takih okrožjih je pač najtežje to, da ni drugega izhoda, ko edino tvarna pomoč, ali v denarju ali v blagu. Tu pa ni mišljena pomoč na ta način, da se potrebne podpre s suhim denarjem, marveč, da se najde pot za eventualno prodajo vina, ali pa s kakršnimikoli javnimi deli, v kolikor bi ne prinesla uspehov gospodarska reorganizacija.

V mnogih vinorodnih krajih bi se dalo mnogo doseči, če bi bil na razpolago tozadeven in potreben tisk. Čtiva, ki bi lahko nekaj pripomogel k uspehu, je malo, toda ljudje nimajo denarja, da bi si ga nabavili.

Ljudstvo si vedno išče tudi najrazličnejših možnosti, da si kaj zasluži. Ena takih možnosti je nabiranje raznih sadežev in podobnega. Tako borovnic, brinovih jagod, robidnic itd. To se surovo težko proda in se kmalu pokvarijo. Skoro edini med našim ljudstvom znani način predelave je — kuhanje žganja. In ker se danes prodajo težko tudi taki proizvodi, jih je treba pač popiti.

Ni utemeljena trditev, da pijo največ tisti otroci, ki živijo v najslabših socialnih razmerah. V revnih družinah ne primanjkuje samo hrane, obleke in obutve, marveč primanjkuje tudi sredstev za izobrazbo v kakršnokoli smer. Vse to, kar otroci slišijo in vidijo v šoli in izven nje, odlože pred domačim pragom in odnesejo preko njega le malo ali pa nič.

Slab gospodarski položaj terja od slovenskega kmečkega delovnega ljudstva, da si najema za delo na polju, v gozdu in pri živini ceneno delovno silo. Najcenejša delovna sila so pač otroci, t. j. nedoletni. Tako pride nanje povprečno isto delo, kakor na odrasle. Slovenci pa so vajeni pri delu piti. Zavest, da jim pijača, osobito žganje, daje moč, je tako velika, da se delati sploh ne da, če se ne pije poleg. V isti meri, kakor so pijače deležni odrasli, so jo deležni tudi otroci, odnosno nedoletni. Kljub težkemu delu pa je hrana zelo enolična. Glavni delež odtehtata kruh in vino.

(Dalje.)

Etbin Bojc

Naša narodna zavest, vzgoja in obramba

1. Narodna zavest

Kaj bi bil človek brez samozvesti? Takemu slabiču, ki ga tu pa tam srečamo, pravimo šleva, šviga švağa, cunj, ki z njo pometa lahko vsakdo, kakor se mu poljubi. Saj je že pred sto leti Koseski dejal: Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti. Kdo bi pretehtal, koliko se vsakdo izmed nas sam zaničuje, to se pravi, koliko se kdo od nas premalo pozna, ceni in obvlada? Podobno je z narodom. Narod, ki se še ni osvestil, vodi in obvladujejo drugi v zgodovini kakor sedanosti. Štiridesetmilijonski ukrajinski narod »vzgajajo« tako Velikorusi in Poljaki danes. Samozavest pa je v polni meri dana šele odraslemu človeku. Fichte (1762—1814) je vzbujal nemški narod in v sedanosti vzbuja v njem narodno zavest še Hitler, italijanski narod Mussolini. Nas je vzbujal že Vodnik, največ samozvesti pa nam je vlil pred sto leti naš Prešeren, ki se je z njim naš narodič tudi v umetnosti uvrstil med druge narode; prebujal in tudi grajal nam je s svojimi satirami narodno vest naš Cankar, v politiki nas je uveljavil Krek še ob prevratu. Čehom je prilil mnogo narodne zavesti veliki Masaryk, Poljakom pa že pisatelj Sienkiewicz s svojimi znanimi zgodovinskimi romani; Slovaki se prebujajo danes, Ukrajince je klical že Ševčenko, a se politično še niso osamosvojili in Belorusi na primer še spe in se zadovoljijo z drobtinico šolske avtonomije. Tako prihajajo do zavesti narodi. Osveščajo se pa po posameznem povprečnem udu svojega naroda ob velikih osebnostih, ki so zrasle iz njih. Vprašanje nastane, koliko je ta povprečni ud v našem narodu narodno osveščen ali zaveden in kako in zakaj naj bi postajal osveščen čimdalje bolj.

To vprašanje o osveščenosti posameznega povprečnega našega so-narodnjaka, o pripadnosti, pravicah in dolžnostih, ki nas ob tej pripadnosti zadenejo, bi se dalo dokaj razpravljati in ugotoviti bi morali, da smo mi v tem trenutku v primeri z našim položajem o svojem kulturnem poslanstvu še vse premalo zavedni, to se pravi, da se povprečni naš človek še vse premalo čuti živega in zato tudi odgovornega uda našega naroda ter se premalo zanima za njegovo skupno usodo in njegovo kulturno poslanstvo. Sicer pa, če bi se v opravičilo hoteli tega očitka otresti na ta način, da bi se primerjali z nekaterimi drugimi, morda tudi slovanskimi narodi in pri tem ugotovili pri nas več napredka in narodne zavesti, bi to nikakor ne zadoščalo. Naše stališče je namreč tako posebno, da zahteva veliko več od posameznika in tudi naša narodna starost je taka, da bi bilo treba že enkrat priti h kakim smotrenim dejanjem v korist naše narodne obrambe. Drugi narodi z drugačno preteklostjo, z drugačnim

položajem in kulturno mlajši nam tu ne morejo biti za zgled, ki ga posnemajmo. Nam bi bilo treba posnemati kvečjemu primere starejših narodov, ki so bili nekđaj v podobnem položaju kot smo sedaj mi.

2. Narodnostna vzgoja

Po narodnosti smo Slovenci, po državnosti pa Jugoslovani. Čeprav smo pripadniki malega naroda, enega najmanjših, kar jih obstoja na svetu, hočemo vendarle ostati živi členi tega naroda, katerega sinovi smo po jeziku in po rodovih naših prednikov, po zgodovini in po značaju, po prostoru in po naravi, po obrazu in izrazu. Vse to in še marsikaj nas združuje v eno duhovno, kulturno občestvo, ki mu pravimo — narod.

Slo m š e k in drugi naši veliki narodni vodniki pred njim in za njim so v težkih časih za naš narod žrtvovali vse svoje najboljše življenjske sile in skrbeli za njegovo povzdigo in resnično blaginjo. Duh teh zaslužnih prednikov mora navdajati vse sedanje in poznejše naše rodove, jih bodriti in usmerjati v pravec našega kulturnega poslanstva. Življenje — tako posameznika kakor naroda — je boj, borba za obstanek in ima svoj smisel le v stremljenju k višjim duhovnim ciljem. Po družini in narodu smo živi udje Cerkve; le taki, kakršne nas je ustvaril Bog, moramo služiti Njemu in se zveličati. Saj sta sveta brata Ciril in Metod prinesla blagovest v našem jeziku, da sta naš narod utrdila v veri.

Čakajo nas velike naloge. Ali smo že pomislili, da naš kralj Matjaž ne spi več v globokem snu, da se namreč prebujata in da z njim vstajata njegova vojska? Sveta vojska duhá je to, ne vojska, oborožena z morilnimi plini in orožjem, ampak s svetlim mečem uma in volje za podrobno narodno-obrambno delo. Teža dela je veliko za vsakočar. Treba je le zavesti in še mnogo vzgoje v tem narodnem duhu. L e s t e m e l j i t o p r i p r a v o bomo v tem boju za narodov obstanek, njegovo polno rast in izpopolnitev njegovega poslanstva priborili končno zmagó.

Da bi dvignili in oživili kar najbolj našo narodno zavest, zavest odgovornosti do narodno-obrambnega dela v narodu in vzgojili čvrst rod požrtvovalnih in narodno zavednih Slovencev, je želja in skrb nas vseh. Zavedamo se, da bomo le tedaj tudi dobri Jugoslovani in državljani, če bomo živi Slovenci. Jugoslavija bo močna in bo procvitala najbolj le tedaj, kadar bodo močni in živi vsi narodni členi, ki jo bitno sestavljajo. Zato bodi posebna skrb nas Slovencev, da se kar moč notranje okrepimo. Tako bomo mogli nuditi i našim bratom v zamejstvu kakor sploh Slovencem izven ožje domovine zadostno duhovno zaledje, da bodo vztrajali kljub oviram. S tem vršimo mi Slovenci kot mali slovanski narod tudi veliko borbo za kulturne pravice malih narodov v človeški kulturi, hkratu pa smo steber jugoslovanske države, živ ud vseslovanske družine in dika v organizmu vsečloveške kulture, ki jo je zamislil Stvarnik.

(Dalje.)

Vpliv kinopredstav na mladino

(Dalje.)

7. Kakšne vtise pusti film v duši mladostnika?

So, ki trdijo, da učinek filma na dušo mladostnika ni v razmerju doživljanja; še več: so ki trdijo, da ravno pogostni obisk filma zabriše sproti vtise raznih predstav. Toda izjave mladostnikov samih se glasijo drugače. Le-te nam povedó to-le:

a) najprej, da se spomin na film v mladostnikovi duši že sam po sebi spontano obnavlja, in sicer v toliko večji meri, kolikor intenzivneje je prizor filma doživljal. Odtod pride, da ostanejo vtisi gotovih predstav v njegovi duši skozi cele tedne, mesece in celo več let;

b) mnogi mladostniki vzbujajo spomine na filmske predstave tudi zavestno, n. pr. vračaje se od kino-predstave na poti proti domu, dekleta preden zaspijo, pri dogodkih in slikah ter melodijah, ki spominjajo na filmsko predstavo in tako se jim predstave iz filma ob asociaciji drugih dogodkov in predstav tem bolj zajedo v dušo;

c) posebno globoke vtise pusti v duši mladostnika kakor tudi odraslega človeka tisti film, o katerem se je razgovarjal po končani predstavi s tistimi, ki so film sami doživljali.

8. Kakšne filme imajo mladostniki najrajši?

Predvsem so jim všeč tako imenovani dinamični filmi, to so filmi, ki predstavljajo moč in junaštvo. In to je povsem naravno. Mladostnik je namreč poln neugnanih sil, ki hočejo na dan. Ker pa te sile naletijo na odpor od te in one strani, jim mladostnik da duška s tem, da z veseljem poseča in doživlja vojaške, sportne, kriminalne, sploh senzacijo vzbujajoče filme.

Ko govorimo o mladostnikih, moramo biti posebno pozorni na kriminalni film. Pri tej vrsti filmov sta uvaževanja vredna zlasti dva momenta z ozirom na mladostnikovo dušo:

a) podrobno prikazovanje izvršenega zločina. Mladostnik teh predstav ne bere, ampak doživlja celo dejanje zločina v vsej njegovi podrobnosti od začetka do konca.

b) če se zločincu zločin posreči, ga ima mladostnik največkrat za pravega junaka, medtem ko so mu detektivi in policisti ter drugi javni organi pravi tepčki. Kolikor več poguma, fizične moči, prisotnosti duha, pretkanosti in sposobnosti pokaže ta ali oni, tembolj postane mladostniku simpatičen, dasi upošteva mladostnik tu in tam tudi etični moment, posebno pri zločincih, ki razkrivajo hudobijo na rafiniran način, kolikor se seveda mladostnik ne nagiblje k zločinu že po svoji naravi ali miljeju, iz katerega izhaja. Izjave mladostnikov povedó dalje, da je vtis kriminalnih filmov najbolj intenziven pri mladini med 14. in 18. letom, medtem ko mlad človek po končanem 18. letu spozna, da so vsi doživljaji v kriminalnih filmih bolj ali manj pretiravani. Odtod pride, da more kriminalni

film tudi pri sicer dobro vzgojenem mladostniku v letih med 14. in 18. letom zatemniti prave pojme o n ravnosti.

K dinamičnim filmom štejemo dalje tako imenovane narodne filme, v katerih se predvajajo dogodki iz domače zgodovine. Vpliv teh filmov je seveda odvisen od tendence, od načina predvajanja in zlasti še od političnega in socialnega mišljenja, ki ga mladostnik že hrani v duši bodisi zaradi vzgoje ali miljeja, v katerem živi.

Tretja vrsta filmov so erotični filmi. Številčno najmočnejši, ker vzbujajo največje zanimanje od strani publike in so tako tudi najbolj dobičkonosni. Središče jim je žena, in sicer luksuzna, moderna razvajenka. Tudi se razgrinja v teh filmih pod pretvezo pouka neizkušnim in nepoučenim prostitucijska propalost in razni zlasti nočni razjasnujoči (Aufklärungsfilmen) filmi. V njih nas srečujejo lahkomišljeno sklenjeni zakoni in zakonske ločitve, zakonska nezvestoba, svobodna ljubezen, zakoni na poizkus, propaganda za odpravo plodu in pod krinko lahkotne obleke in teme namigavanja na spolna dejanja.²

Da pridejo tudi te vrste filmi mladostnikom pred oči, pri laksni kontroli od strani merodajnih faktorjev, je samo po sebi umljivo. Značilno pa je, da jih normalno razvit mladenič kakor dek le ne ljubi v tisti meri, kot dinamične filme, češ, da so te stvari pretirane in nenravne; porazno pa vplivajo na mladostnike, ki so dedno ali zaradi pohujšanja ali po miljeju, v katerem živijo, že itak nagnjeni k seksualnosti in nimajo dosti močne volje in drugih obrambnih pripomočkov. Kljub vsemu temu pa moramo pripomniti, da je čisto jasno iz večine izjav mladostnikov kakor tudi vzgojiteljev, da erotični filmi na splošno slabo vplivajo pri mladostniku na njegovo domišljijo, čustvenost, voljo in s tem seveda na njegovo n ravnost in to še v večji meri pri dekletih kot pri fantih, zlasti pa — kot že rečeno — še pri takih, ki zgodaj dozorevajo, ki so bili pohujšani in so sami sebi prepuščeni. Na zunaj se pokaže ta vpliv posebno v tem, da se sklepajo prezgodnja znanja, na način kot jih je mladostnik gledal v filmu. Fant ni več pozoren na duševne vrline dek letove, ni mu do idealne ljubezni, dek le mu postane le še objekt seksualnega življenja; za bodoče zakonsko življenje mu je pa tudi zrahljana dolžnost zakonske zvestobe. V dek letu pa vzbujajo taki filmi hrepenenje, da bi ugajala moškim; zato posnema filmske igralk e v

² Mgr. Cantwell, šk of v Hollywoodu v Ameriki, piše o te vrste filmih: »Večina današnjih zvočnih filmov uči nauk, kakor da so zakon, čistost žene in svetost družine preživeli nazori, ki se zanje naprednemu Američanu ni treba več meniti... Pregled številnih novodobnih filmov vzbuja sumnjo, kakor da se je filmska industrija stavila za nalogo, pokazati svetu, katero podjetje je sposobno izdelati najbolj pregrešne filme. V velikem številu sedaj proizvajanih filmov se jasno razodeva zelo resni poizkus, pridobiti si naklonjenost občinstva s kršenjem n ravnega zakona. Običajno imajo ti filmi za svoj predmet spolne zapletitve v vseh mogočih oblikah. Greh zanje enostavno ne obstoja... In če film v celoti ni nemoralen, je pa poln kočljivih podrobnosti, surovih šal, včasih že nesramnih in žaljivih prizorov. Če bi si morali ustvariti sliko o družinskem življenju v Ameriki na podlagi ameriškega filma, bi bili neizogibno prisiljeni verovati, da je prešuš tvo nedolžna pustolovščina, ki si jo vsak napredni zakonec more z lahkoto dovoliti.«

obleki, v nakitju, v zunanjem nastopu in udaja se nezdravemu sanjarjenju o svoji sijajni bodočnosti.

Družabni filmi, v katerih se prikazuje nasprotje med bogastvom in siromaštvom, med kapitalisti in proletarci, ne pospešuje v mladostnikovi duši razrednega boja v tisti meri, v kateri vzbujajo nezadovoljstvo z lastnim položajem in hrepenenje priti do enako dobre socialne pozicije, kar moremo opazovati zlasti pri dekletu.

Filmi iz narave kot so: gorske pokrajine z ondotnim miljejem, prebivalcem, smučarske prireditve, obmorske in obrečne pokrajine, razne ekspedicije in filmi iz življenja živalstva, vplivajo estetično na dušo mladostnikovo, budijo zanimanje za naravo in čut varstva do naravnih lepot. Mladostniki radi gledajo zlasti še romantične in senzacionalne pojave v naravi.

Filmi iz področja tehnike zanimajo seveda v prvi vrsti industrijsko in tehnično šolano mladino.

Humoristični filmi vzbujajo mnogo veselja, ne zapustijo pa ne trajnih vplivov, izvzemši pri deklicah, katerim razdražijo domišljijo in lahko otopijo čut za mehkosrčnost.

Zgodovinskih filmov, ki podajajo zaradi zahtev filmske produkcije redkokdaj zgodovinske dogodke v pravi luči, je primeroma prav malo, dasi jih tisti mladostniki, ki so zavzeti za resnične in neresnične dogodke, radi obiskujejo, imajo lahko dober ali slab vpliv z ozirom na to, je-li predstava bolj ali manj resnična ali potvorjena, namreč predstava, ki jo podaja zgodovinski dogodek odnosno zgodovinska osebnost.

(Dalje.)

Za materinski dan

Ema Deisinger

Potrpežljiva mati*

Najsi so življenjepisi mater še tako polni hvale in priznanja našim materam, vendar ne podajo tisto, kar je zlasti posebnostna nota naše slovenske matere, to je **potrpežljivost**.

Če dodamo torej k okviru slovenske matere še potrpežljivost, potem ima naša slovenska mati ne samo sij veličine, kakor jo ima malokatera druga mati, temveč tudi sij svetniškosti.

Težko je povedati, kaj je ravno pri naši slovenski materi večje: ali ljubezen, ki je je prepolno njeno srce, ali potrpežljivost. Njena ljubezen sliči v tej mrzli in sebični dobi lepemu majniškemu jutru, ali kar ji daje še poseben kras, je tista njena potrpežljivost v ljubezni, da ne klone tudi v še tako velikih življenjskih težavah. Naša slovenska mati je v vseh težkih življenjskih preizkušnjah dovolj močna, da ne omaga, tudi če je

* Za materinski dan. Posvečam ta članek materi, ki je vzor prave potrpežljivosti, gospe Ivani Rozman, soprogi višjega sodnega oficiala v Ljubljani.

njeno breme dvakrat tako težko — kakor opisuje Cankar svojo mater. Iz notranje luči vere ji je vznikla še posebna krepost, tista nadčloveška krepost, ki jo imenujemo **p o t r p e ž l j i v o s t**.

So čednosti, ki so vsem kolikor toliko po pomenu in globini jasne, to je ponižnost, skromnost, vernost, poštenost, zvestoba, toda prav o potrpežljivosti se često govori tako, kakor da je to neka pasivna »ženska« krepost, zaradi česar je ne vrednotimo tako, kakor bi bilo treba. V resnici je potrpežljivost **n a d č l o v e š k a** krepost, katera posebno krasi našo slovensko mater.

V vzgoji sicer naglašamo razne socialne čednosti, a potrpežljivosti posvečamo vse premalo pažnje, kajti potrpežljivost nikakor ni samo osebna čednost, temveč je v gotovih primerih tudi socialna čednost ter kot taka lahko tudi najvišja. Zato potrpežljivost naših slovenskih mater ni samo zasebnega pomena, temveč velikega pomena za narod in občestvo ter jo je zaradi tega vrednotiti kot socialno čednost.

Da nam bo še bolj jasen pojem potrpežljivosti, ni dovolj, če preletimo v duhu trud in muke matere, ki jih ji nalaga njena življenjska usoda — ki se pač ne da izpremeniti — potrpežljivost matere ni samo neka nema resignacija in mrtva vdanost, temveč pogumna vztrajnost, nositi v **b o ž j i** vdanosti svoj križ do konca in se boriti vsak dan sproti s težavami in bridkostmi življenja, s skrbmi za dom in družino.

Potrpežljivost ni nikaka prirojena lastnost, temveč si jo je treba v življenju šele pridobiti, in sicer izvojevati s trdim bojem kakor vse druge resnične kreposti. Tudi ne raste potrpežljivost na vsakem vrtu.

Globoko življenjsko modrost vsebuje ta čednost. Težko in mukeporno življenje prenaša naša slovenska mati, toda to prenašanje nikakor ni pasivno, temveč **s a m o o b v l a d a n j e** spričo križev in težav. Umetnost samoobvladavanja je prvi korak k čednosti, ki se imenuje potrpežljivost. Samoobvladavanje predpostavlja čvrstost volje in duše. Zato potrpežljivost nikakor ni temna sestra brezbrizne resignacije, temveč taka čednost, ki je zgrajena na čvrstosti volje, pogumno in boguvdano vztrajati v vseh najtežjih življenjskih prilikah svoje okolice in okolja ter se pogumno boriti z vsemi težavami, skrbmi in nadlogami, ki jih prinaša vsakdanje življenje.

Da smo si še bolj na jasnem, da potrpežljivost ni nikaka pasivna lastnost naših mater, naj to svojevrstno čednost še določneje označim:

Potrpežljivost je tista dejavna zmožnost, ki temelji na samoobvladanju, da vztrajamo v vsakršnih težavah ter v še tako trdih življenjskih prilikah in bojih ter da pogumno nosimo svoje breme križev in težav.

V današnjem času, ko pritiska na našo slovensko mater teža življenja v dvojni meri, ko se mora naša slovenska mati, žena in mladenka boriti z gorjupimi težavami za obstoj in kruh, ne vemo dovolj ceniti potrpežljivosti našega ženstva. Potrpežljivost se ne da priučiti iz knjig, temveč zraste le v trdem boju z viharji in težavami življenja in le v takih trdih bojih si jo je mogoče osvojiti. Pa tudi, ko si jo osvojimo, si je ne osvojimo za vedno, ampak si jo moramo vsak dan sproti osvajati. Resnična potr-

pežljivost je pot k нравni popolnosti. Ničemurno se danes vsepovsod šopiri strast, a za нравno ali etično življenje je treba volje v samoobvladanju, da potrpi v vsakršnih težavah in nesrečah, da zlasti mati potrpi z možem in njegovimi slabostmi, z deco in z vsemi težavami in nadlogami, ki jo doletavajo na njeni življenjski poti.

Da okrepim to misel o potrpežljivosti naših mater, naj dodam še, da potrpežljivost ni nikak romantično ubran slavospev na našo slovensko mater, saj tudi sicer zasluži naša slovenska mati vse priznanje, kajti malokatera mati pri drugih narodih mora prenašati toliko gorja in trpljenja kot ravno matere našega malega slovenskega naroda. Kakor oster srp se seka v njo dan na dan skrb za družino, da jo ohrani in da nasiti vedno lačna usta dece, do zadnjega dela, skratka vse njeno življenje je izpolnjeno s trpljenjem, skrbmi in nadlogami. Posebno pa poudarim, da našo slovensko mater diči še posebna krepost, namreč potrpežljivost.

Potrpežljivost je v polnem pomenu besede aktivistična čednost, ki pripomore človeku, da izvrši svoje delo do konca, da doseže cilj ter vzdrži vsakršne težave in ovire v svojem poklicnem življenju. Kdor si ni pridobil te čednosti, ne bo prišel do vztrajne dejanstvenosti, ampak ostal le pri dobrih namerah, a z dobrimi sklepi je tlakovana pot v pekel, kakor pravi naša slovenska prislovica.

Od prave potrpežljivosti, ki je aktivistična, da pogumno in boğuvdano nosimo svoj križ in vsa bremena, ki nam jih nalaga poklic in stan, je treba ločiti njeno potvorbo, namreč tisto človeka nedostojno resignacijo, ki ne terja nobene osebnosti in aktivitete, temveč je le neko bolešno duševno stanje, da se človek brezvoljno preda tokovom življenja, da ga poneso kamorkoli in koderkoli. Ta resignacija ne čuva dostojanstva človeške osebe, je ne vodi do нравstvene veličine, temveč v obratno smer, v brezvoljno in brezciljno zavrženost.

Čast in dostojanstvo človeške osebe in njena нравstvena veličina mora biti pod vsakim pogojem nedotakljiva, to se pravi, da so tudi potrpežljivosti stavljenе meje, da se ne prevesi v njeno nasprotje, v njen negativum, to je v resignacijo. Človek kot razumno bitje se ne sme v potrpežljivosti spustiti do take meje, kjer bi bila njegova čast in нравstvena svoboda ranjena. Kot razumno bitje se torej mati ne sme nikdar spustiti v potrpežljivosti tako daleč, da bi bila teptana njena čast in dostojanstvo njene človeške osebe.

Potrpežljivost je neka silno lepa čednost, ki v odlični meri krasi vprav naše slovenske matere. Mati v tej čednosti je svetniška, kajti v tej čednosti se stikata njena človeška in nadčloveška veličina. V tej čednosti je vključena globoka življenjska modrost; njena višina je tvornost, njena globina tisti nadčloveški pogum, da ne iščemo pri svojem delu sebe, temveč dobrobit drugih. Potrpežljivost, združena z religioznostjo, je zatoj sintetična podlaga za ustvarjajočo življenjsko pot, krščansko mater pa ta čednost vodi do tistega viška, ki je najvišja razvojna stopnja duhovne osebnosti, to je do svetniškosti.

Za roditeljske sestanke

Ema Deisinger

O kazni

Kadar starši morajo kaznovati otroka

Kazen je v nekem oziru zdravilo, katero pa je treba jako previdno uporabljati. Kadar je kazen vsekakor potrebna, tedaj naj ne bo izvršena v nepremišljeni jezi in afektu, temveč v trezni in ljubeči duševni naravnosti staršev do otroka. Kadar torej kaznuje oče ali mati, ne sme v njih vladati kaka kruta samovoljnost ali celo strast, skratka, nagnjenja, ki nevarno nihajo med afekti jeze in strasti.

Kazen je brez dvoma jako težek problem v vzgojstvu, saj nikakor ni mogoče postaviti glede kazni neko splošno veljavno pravilo, ampak je treba upoštevati celotno osebo poedinca, njegov značaj in okolje ter vsak poedini primer krivde. Ako nočemo s kaznovanjem storiti otroku krivice, moramo neposredno posvečati pažnjo vsakemu poedinemu primeru njegovega pregreška, ne pa si kratkomalo iz narodne prislovice izposoditi pravilo: »Šiba novo mašo poje«. Le po sili razmer in v težjem poedinem primeru krivde uporabljaj telesno kazen, toda ne takoj neposredno po storjenem otrokovem pregrešku, temveč šele potem, ko je glavni naval jeze in razburjenja šel že mimo. Na noben način ne sme priti otroku kazen do zavesti kot samovoljno sredstvo staršev za poboljšanje. Že Cicero naglaša staroveško modrost rimske vzgoje: »S potrebno strogostjo naj bo združena tudi humaniteta, s katero edino dosežemo zaželeno poboljšanje otroka.« Zato naj starši nikdar ne skušajo doseči otrokovega poboljšanja zgolj s telesno kaznijo, kajti tepež ne more nikdar nadomestiti tega, kar more v vzgoji dati ljubezen. Pogosti tepež otopi v otroku čut za čast in ga napravi zakrknjenega, hinavskega in potuhnjenega. Tako se skuša otrok često za hrbtom staršev odškodovati za prizadejano mu kazen.

Nikdar ne tepi, kjer bi zadostoval resen pogled in svarilna beseda, ne izvrši kazni, ako nisi brezpogojno prepričan(a), da ni nobenega drugega sredstva več na razpolago.

Ta previdnost v kaznovanju ima dalekosežne posledice z zelo dobrim vplivom na značaj in duševni ustroj otroka.

Nič pa tudi tako varno ne vpliva na otroka ko pogosti tepež. Telesna kazen, izvršena v jezi in afektu, katero pogosto spremljajo nizki nažoni kaznovalca, demoralizajoče vpliva na otroka. Nič ni žalostnejšega in trši oreh vzgoje ko tak otrok, katerega je pogosta telesna kazen napravila nedovzetnega za svarilno besedo in opomine, čustveno topega in zakrknjenega. Telesna kazen pa tudi ne more otroku dati samozvesti, temveč mu obratno vpliva strah in bojazen.

Kakor potrjujejo izkušnje, se marsikateri otrok zaradi prestroge

domače vzgoje, ko je tepen za vsako malenkost, odškoduje zato v šoli ter uganja vsakovrstne načajivosti.

Telesna kazen mora biti le individualistično obravnavanje, a nikdar pa ne smemo iz kake posebnosti v vzgoji, kakor je kazen, izvajati obče pravilo.

Ravno tako previdna in v skrajni nuji izvršena naj bo tudi kolikost kazni. Najsi smo si še tako na jasnem, da je telesna kazen v nekem primeru otrokove krivde umestna, vendar nikdar ni mogoče staršem, kadar kaznujejo, dojeti ono, kar občuti otrokova duša v poedinem primeru kaznovanja.

Škodljiva v vzgoji so nadalje tudi tista patetična in prazna žuganja s palico, ki jim nikoli ne sledi dejanje. Otrok izprevidi, da so te grožnje le prazne marnje, katere ga naravnost zavajajo, da postaja še bolj neposlušen in neubogljiv.

Pri kaznovanju morajo starši paziti na sledeče momente:

1. Nikdar naj ne kaznujejo prej, dokler imajo na razpolago še kako drugo vzgojno sredstvo.

2. Če že morajo kaznovati, naj poprej skrbno preudarijo in preiščejo vzroke in vire otrokove krivde.

3. Po izvršeni kazni naj opazujejo, kakšen vpliv je imela kazen na otrokov značaj. Ako opazijo zgreheni uspeh, tedaj morajo vsekakor uporabljati druga vzgojna sredstva.

Najboljše in najučinkovitejše vzgojno sredstvo je pač ljubezen, ki hoče otroku samo dobro. Zato naj starši svoje otroke kaznujejo le iz ljubezni in z ljubeznijo.

V Goethejevem dialogu o vzgoji in kazni naletimo na sledeči zaključek:

»Kaj se pravi nežna graja?«

»To, da se otrokovim slabostim prizanaša?«

»Nikakor ne!«

»Nežna graja pomeni, utrjevati v otroku pojem o popolnem.«

Meščanska šola

Rudolf Wagner

Meščanska šola — praktična šola

Zakon o meščanskih šolah, ki je že sedmo leto v veljavi, in novi učni načrt za meščanske šole, ki so ga meščanske šole začele uvajati s šolskim letom 1936/37, sta meščanskim šolam dala smeri, in sicer obrtno-industrijsko, trgovinsko in kmetijsko. Uvedba smeri se v zakonu tolmači glede na gospodarske potrebe prebivalstva in na druge razmere v kraju. Poleg tega so smeri utemeljevali še z nalogami meščanske šole, ki ima med drugimi tudi namen, pripravljati svoje učence za trgovinske, obrtno-industrijske ali kmetijske življenjske poklice s tem, da jim razvija ljubezen do teh poklicev.

Iz praktičnih izkustev, ki so ugotovljena na meščanskih šolah, je vzniklo splošno naziranje, da je delitev meščanskih šol po smereh pogrešna, za starostno stopnjo učencev iz pedagoških in didaktičnih ozirov neprimerna ter v praktičnem pogledu zelo zgrešena. Meščansko šolo obiskujejo učenci v starosti od desetega do štirinajstega leta in so kot taki duševno še nezreli za strokovni pouk. Poleg tega nimajo še dovolj splošne praktične osnovne izobrazbe. Nobene meščanske šole ne posečajo samo učenci, ki se bodo posvetili vsi samo kmetijstvu ali trgovini ali obrti, ampak odhajajo absolventi meščanskih šol v najrazličnejše poklice, zato je delitev meščanskih šol po smereh praktično neizvedljiva in neprimerno omejena. Meščanska šola naj bi se ozirala in upoštevala predvsem svoje pokrajinske in krajeve razmere. Tako bi najlepše izpolnjevala svojo nalogo: nuditi ljudstvu večjo praktično izobrazbo. Zaradi uvedbe smeri se lahko zgodi, da na pr. trgovec ne bo sprejel absolventa kmetijske ali obrtno-industrijske smeri meščanske šole, obrtnik zopet ne onega trgovske ali kmetijske smeri itd. Strokovne šole bodo zopet gledale, katero vrsto meščanskih šol je učenec dovršil itd. Tako bo nastala zmeda, ki bo nepregledno škodila vsemu našemu narodu. S tem bi se še bolj širila brezposelnost in polovičarska inteligenca. Učenec si mora pridobiti vpogled v naše splošno gospodarsko življenje, preden se hoče specializirati, saj so pri nas vse tri panoge (trgovina, kmetijstvo, obrt in industrija) v nekem smislu zelo tesno povezane med seboj. Učencu naj se nudi najprvo neka splošna gospodarska izobrazba, ki naj bo priprava za strokovno naobrazbo. Zato naj se uvede zopet splošen tip meščanskih šol z izrecno praktičnim poudarkom pouka in vzgoje.

Tudi razdelitev predmetov in snovi za posamezne predmete ni v novem učnem načrtu posrečeno izbrana in razvrščena. Za meščanske šole bi bil najboljši le okviren učni načrt, podrobne učne načrte, prilagojene krajevnim potrebam, pa bi izdelala vsaka šola ali vsak okraj, odobrila pa bi jih banovina. Učna tvarina iz posameznih predmetov naj bi se razvrstila v koncentričnih krogih in bi se vsi predmeti v primerni izberi poučevali v vseh razredih. Načela didaktike in princip ekonomije dela pa zahtevajo, da se sorodni predmeti kolikor mogoče združijo. Ravno združitev predmetov naj da meščanski šoli posebno obeležje in njen praktičen pomen. S tem se pa nudi možnost učiteljstvu, da morejo snov res med seboj vezati in vpletati medsebojne dogodke, ki se nanašajo na več predmetov. Da bo izobrazba našega naroda globoka in temeljita, se mora vsa izobrazba po naših šolah graditi postopoma in sistematično. Zato naj podaja osnovna šola osnovno znanje, meščanska šola višjo splošno in praktično izobrazbo kot priprava za poklic in nadaljevanje študija na strokovnih šolah, strokovne šole naj pa nudijo čim večje ali širše strokovno znanje. Pri razdelitvi učnih ur na dneve naj bi se upoštevalo, da se učenci ne preobremenjujejo. Iz obveznih predmetov ne bi smelo biti v nobenem razredu tedensko nad 30 ur pouka. Kot neobvezni pred-

meti naj bi se poučevali oni, za katere je krajevna potreba in kar posebno pospešuje praktično stran življenja.

Razvrstitev predmetov na ure bi bila na meščanskih šolah v dravski banovini sledeča:

Razred	1	2	3	4
Obvezni predmeti: (V oklepaju () velja za deklice.)				
Nauk o veri z moralnimi nauki	2	2	2	2
Slovenski jezik	4	4	4	4
Srbohrvatski jezik	1	1	1	1
Nemški ali francoski jezik	3	2	2	2
Zemljepis in zgodovina z državoiznanstvom	2	3	3 (2)	3 (2)
Računstvo in geometrija z geometrij. risanjem	4 (3)	4 (3)	4 (3)	4 (3)
Knjižgovodstvo in korespondenca	1	1	1	1
Fizika in kemija z mineralogijo in tehnologijo	2	2	3 (2)	3 (2)
Botanika, zoologija in higiena	2	2	1	1
Nauk o gospodarstvu	1	1	1	1
Prostoročno risanje z lepopisjem	3 (2)	3 (2)	3 (2)	3 (2)
Gospodinjstvo in kuhanje	(2)	(2)	(4)	(4)
Glasba (vokalna in instrumentalna)	1	1	1	1
Telovadba	1	1	1	1
Ročno delo in praktične vežbe	3	3	3	3
Skupaj	30	30	30	30

Neobvezni predmeti:

Tuji jeziki	2	2	2	2
Stenografija*	2	2	2	2
Strojepis*	2	2	2	2
Zborna petje	2	2	2	2

Na osnovi te razdelitve predmetov in tedenskih učnih ur bi se sestavil po zaslišanju konference upraviteljev meščanskih šol, strokovnih organizacij in pedagoških društev okvirni učni načrt. Po tem okvirnem učnem načrtu bi vsaka šola nato sestavila podrobni učni načrt. Le tako bodo meščanske šole res pripravljale učence za praktične življenjske poklice. Poleg tega bo pa dal tak učni načrt absolventom meščanskih šol zaokroženo znanje in jim nudil možnost za prestop iz ene v drugo meščansko šolo, pa tudi iz meščanske šole v druge, zlasti strokovne šole.

Kako nepraktičen in omejen je sedanji učni načrt, izpričuje tudi dejstvo, da so proti njemu nastopili starši učencev, ki zahtevajo, naj se škodljivo tipiziranje meščanskih šol odpravi.

Iz vsega navedenega sledi, da bi bilo le v interesu razmaha in podviga meščanskih šol, ako se sedanji učni načrt takoj ukine in uvede novi načrt, ki bo ustrezal namenu teh šol in s tem koristil vsemu narodu.

* Po skupinah največ 10 učencev.

Lendavska meščanska šola

(Ob 65 letnici njenega obstoja)

Ustanovitev

Bivši ravnatelj lendavske madžarske meščanske šole, dr. Szántó Karel, je napisal v izveštju za šolsko leto 1880/81 naslednje besede: »Ako je kje potrebna meščanska šola, potem je gotovo potrebna tukaj (v Lendavi). Lendava je za našo domovino (Madžarsko) zelo važna, saj leži na točki, kjer se stikajo trije narodi in je zadnja postojanka madžarstva.«

V njegovih besedah je bilo jasno napovedano poslanstvo šole v prid madžarske misli. Temu cilju naj bi služila ravno Lendava, ki je bila po svojem zemljepisnem položaju za ta namen popolnoma sposobna; saj kraljuje nad prostrano ravnino, kjer biva slovanski rod, zadnji ostanek panonskih Slovencev.

Vsak prebivalec Lendave se je dobro zavedal važnosti lendavske meščanske šole za Madžarsko. Tudi mestni občinski odbor je spoznal privilegirano geografsko lego Lendave za to važno nalogo, zato je leta 1872. zaprosil ministrstvo za uk in božočastje v Budimpešti, da bi mu dovolilo ustanovitev višje narodne šole s kmetijskim značajem¹, ki naj bi jo tudi država podpirala. Ministrstvo je res ugodilo splošni želji in je 16. julija 1872 dovolilo ustanovitev višje narodne šole, obenem je nakazalo prvo podporo v znesku 4650 forintov. Med tem časom si je širša javnost — tudi merodajni faktorji — osvojila mnenje, da višja narodna šola ne bo kos svoji težki nalogi, ter se je vedno bolj slišala želja po ustanovitvi šestrazredne meščanske šole.² Javnost je na ugodno rešitev tembolj računala, »... ker leži (Lendava) na južozapadni meji, v bližini Štajerske in Hrvatske, ter je naravno središče velikega ozemlja, na katerem prebiva tujerodno ljudstvo. Zaradi tega bi šola ne dvigala le prosvete, temveč bi širila tudi melodični jezik našega naroda (madžarskega) med našimi slovenskimi sodržavljeni«. Tako utemeljeni prošnji je madžarska prosvetna vlada rada ustregla ter je dne 14. septembra 1872 dovolila šestrazredno meščansko šolo, čeprav je določal prosvetni zakon iz leta 1868., da so primorani vzdrževati višjo narodno ali meščansko šolo le tisti kraji, ki imajo vsaj 5000 prebivalcev; Lendava pa jih je imela tedaj kakih 1500.

Šolo je otvoril dne 18. novembra 1872 kralj. nadzornik Krol Pavel. Zavod je postal popoln s šolskim letom 1876/77, ko je bil odprt zadnji, namreč VI. razred.

¹ V višjo narodno šolo so bili sprejeti učenci, ki so končali vsaj pet razredov ljudske šole. Šola je imela tri razrede.

² Madžarske meščanske šole so imele v začetku šest razredov, pozneje so bile reducirane v štirirazredne.

Do leta 1896. je bila šola nameščena v starem gradu, ko je dobila svoje lastno poslopje ter je bila podržavljena. Otvoritev novega poslopja in prevzem sta se vršila z veliko slovesnostjo v navzočnosti velikega župana grofa dr. Jankovicha Ladislava in kr. nadzornika dr. Ružička Kolomana.

U č n o o s e b j e

Od otvoritve šole pa do priključitve Lendave k Jugoslaviji je službovalo na šoli 6 ravnateljev in 38 učiteljev.

Ravnatelji so bili:

Csókás Jurij, 1872—76 (profesor realke),

Udvarhelyi Julij, 1876—80 (dipl. mešč. šolski učitelj),

dr. Szántó Karel, 1880—81 (srednješolski profesor, doktor filozofije),

Miklós Gyergyel, 1881—1884 (dipl. mešč. šolski učitelj),

dr. Bartha Julij, 1884—1891 (srednješolski profesor, doktor filozofije in svetnik unitarske cerkve),

Kiss Dénes, 1891—1919 (srednješolski profesor).

Prosvetna vlada je pošiljala najboljše moči na to šolo, zavedajoč se njene velike važnosti. Med njimi so bili dobri pedagogi, zgodovinarji ter pisatelji. Splošna in strokovna izobrazba meščanskošolskega učiteljstva je bila prav dobra. Kandidat je moral absolvirati po učiteljski šoli štiri-letni pedagogij v Budimpešti.

Med učitelji najdemo tudi našega ožjega sorojaka Janeza Murkoviča.

Murkovič Janez, znan pedagog in glasbenik, je bil rojen 23. decembra 1839 v Mali Nedelji na Štajerskem. Po končani ljudski šoli, katero je obiskoval doma, je odšel v Varaždin na nižjo gimnazijo. Tukaj je dokončal tudi didaktično-pedagoški tečaj, nakar je bil postavljen kot »praeceptor« v Strigovi in Nedeljišču pri Čakovcu, nato je poučeval pri Mihaljcu in pri Sv. Juriju, istotako v Medjimurju. Učiteljsko šolo je absolviral privatno in si je 21. julija 1859 pridobil učiteljsko diplomu v Šopronu na Madžarskem. Leta 1858. je bil izvoljen za učitelja, pozneje tudi za kantorja v Beltincih. Tukaj je služboval celih 20 let do l. 1878., ko je sprejel nadučiteljsko mesto v Trbovljah. Toda že leta 1879. je zopet v Prekmurju, ko je bil izvoljen za nadučitelja in kantorja v Lendavi. Istočasno mu je madžarska prosvetna vlada poverila poučevanje petja in glasbe na lendavski meščanski šoli. Leta 1894. se je odpovedal službi na ljudski šoli, ker ga je ministrstvo imenovalo za učitelja na meščanski šoli.

Ime Murkovič je tesno zvezano s kulturo preteklega stoletja okolice Beltinci in Lendave. Kot izreden glasben talent je visoko dvignil slovensko cerkveno petje ter je vzgojil celo generacijo glasbenikov. Kot učitelj je zaslovel daleč na okoli; njegova šola je veljala za vzor šole. Te njegove sposobnosti je hitro spoznala madžarska prosvetna vlada, zato ga je poslala kot mladega učitelja na študijsko potovanje v Švico in na Nemško. Od tam se je vrnil z bogatim pedagoškim znanjem, ka-

tero mu je bilo dobrodošlo pri sestavi njegovih šolskih knjig: »Abecednik za kath. vesničke šole« in »Perve knjige čtenja«.

Leta 1905. je po 52 letnem službovanju šel v pokoj. Murkovič je imel poseben talent za jezike. Razen slovenskega in hrvaškega ter madžarskega jezika je popolnoma obvladal nemščino in latinščino. Društvo rim. kat. učiteljev ga je večkrat izvolilo za svojega predsednika. Umrli je 15. aprila 1917. Spomin Murkoviča še danes živi med Prekmurci.

(Dalje.)

Iz društva

Velikonočno zborovanje Slomškove družbe v Celju

Tudi letos so Slomškarji prišli na velikonočni torek skupaj, da se pogovore o bodočem delu. Nad 250 učiteljev in učiteljic iz vse Slovenije je dne 19. aprila prišlo na zborovanje Slomškove družbe v Celju. Po prihodu ljubljanskega vlaka v Celje je bila ob 10 dopoldne v opatijski cerkvi sv. Daniela služba božja, med katero so Slomškarji peli pod vodstvom g. prof. Antona Knapa. Ob 11 dopoldne se je pričelo v veliki dvorani Ljudske posojilnice zborovanje. Zborovalce je pozdravil v imenu podružnice Slomškove družbe za celjski in šmarski okraj upravitelj g. Janko Kramer. V svojem pozdravnem nagovoru se je spomnil velikega Slomška, ki je 25. aprila 1848 prišel v Celje in prevzel službo mestnega župnika. Vsem zborovalcem je želel na današnjem zborovanju tistega zadovoljstva, ki ga je čutil v Celju Slomšek. V imenu uradno zadržanega celjskega župana g. Al. Mihelčiča in g. opata Petra Juraka je pozdravil zborovalce v imenu Celjanov prosvetni referent mestnega sveta g. Lukman. Po pozdravu predsednika Slomškove družbe g. Štruklja iz Ljubljane je izpregovoril ravn. salezijanskega zavoda g. dr. Blatnik in nam s svojim krasnim predavanjem »Več don Boskovega duha v našo vzgojo« podal nekaj praktičnih smernic iz don Boskove vzgojne metode. Njegovo predavanje se je zrcalilo v lepo sliko prave krščanske vzgoje, ki jo imajo naši salezijanski zavodi, ki vzgajajo mladino po vzgojnih don Boskovih načelih. Posebno pozornost je vzbudil s svojim zanimivim predavanjem o razvoju našega šolstva pod Jugoslavijo ravn. Mohorjeve družbe bivši prosvetni šef g. prof. dr. Kotnik. Letos v jeseni bomo obhajali 20 letnico, odkar uživa naša mladina narodno, versko in državljansko vzgojo pod okriljem naše države. Mlada generacija našega ljudstva, a tudi mlajša generacija učiteljstva ne ve več, kakšno je bilo šolstvo pred prevratom, in ne ve več ceniti dobrin šolstva v narodni državi. Misli, da je vzgoja v narodnem in državnem duhu samo po sebi umevna. Ne ve pa, koliko truda je bilo treba, da smo si priborili to dobroto. Nato je na kratko razpravljaj o zgodovini slovenskega šolstva in ugotovil stanje šolstva l. 1918. v prejšnji Sp. Štajerski. Danes so izginile vse nemške in utrakvistične šole, ker nimajo več eksistenčne pravice, za nemško manjšino pa je preskrbljeno po zakonu o narodnih šolah, da dobijo nemške paralele, če je vsaj 25 otrok nemške narodnosti. Tako imamo nemške razrede še v Mariboru, v Apaški kotlini, v Prekmurju in na Kočevskem. Ne smemo pa pozabiti, da je mogla slovensko šolo v pravičnem razmerju do narodnosti staršev in otrok dati le jugoslovanska država. To je ona velika kulturna pridobitev, ki nam jo je dala narodna država. Meščanske šole smo dobili šele po prevratu. Pod Avstrijo smo imeli eno slovensko meščansko šolo v Žalcu, ki so si jo priborili slovenski deželni poslanci v Gradcu. Srednješolstvo je po-

polnoma slovensko. Ne moremo pa biti popolnoma zadovoljni z ustrojem sedanje realne gimnazije in bi si želeli drugačnega, posebno, kar se tiče učnega načrta. Problem zase, ki pa ni nemara omejen na našo državo, ampak je vsaj splošen srednjeevropski pojav, je velikanski naval mladine na srednje šole. Ne morda s kmetov, kajti izmed 5918 srednješolcev je bilo le 1446 učencev kmečkih staršev. Isto višino dosegajo skoraj delavski otroci, dočim so ostali otroci obrtnikov, industrijcev, trgovcev in svobodnih poklicev. Kam bo to vedlo, ne vemo. Eno je gotovo, da nima nihče pravice, zabranjevati dijakom izobrazbe. Na učiteljskih je numerus clausus upravičen. To pa zato, da pridejo mladi učitelji do kruha. Že za sprejem na učiteljske je tudi potrebna izbira. Vse kaže, da bo treba pri nas ustanoviti še več strokovnih šol. Da pa moremo zadostiti izobrazbe željnemu narodu, moramo šolo pustiti pri resnem učnem in vzgojnem delu. Šele v naši državi smo si Slovenci ustanovili in z velikim naporom zgradili našo univerzo s petimi fakultetami, ki ima nad 1600 slušateljev. Univerza je krona našega šolstva, univerza je tudi vir, iz katerega se širi znanstvo. Če primerjamo stanje našega šolstva pred l. 1918. z današnjim, moramo reči, da je napredek zelo velik. Naša znanost je dobila pred kratkim v akademiji znanosti in umetnosti svoje torišče. Dolg je bil boj zanjo, zato jo bomo imeli tem bolj v čisljih. Če pregleđamo bilanco našega šolstva v teku dvajsetih let, moramo biti zadovoljni. Naš narod je izobrazbe željen in žrtvuje zanjo primeroma velike vsote. Vedeti pa moramo, da smo si tako visoko stoječe šolstvo mogli dograditi le v naši narodni državi. Nujna zahteva naša je: decentralizacija šolske uprave. Ne gre, da bi morali n. pr. eno leto ali še več čakati na kako učno osebo, ki je nujno potrebna. Centralna uprava mora dati banovinom dovolj kreditov na razpolago, da bo ta kot naredbodajalec 1. stopnje lahko vse take personalne zadeve rešila. Sami si bomo morali vsako stvar priboriti, zato bomo tudi v bodoče skrbno varovali, pridno delali in naprej zidali našo lepo prosvetno stavbo.

Na zborovanju so govorili tudi o gradnji lastnega dijaškega doma v Mariboru, kjer bi se vzgajali kmečki sinovi za ljudskošolske učitelje. Potrebo doma čuti vsa slovenska javnost, saj vemo, da le tisti učitelji, ki izhajajo iz naroda, lahko razumejo narodno dušo in njegove potrebe. Naše ljudstvo želi, da vzgaja mladino v krščanski miselnosti in v katoliški morali, ki jo more nuditi le odločen in načelen katoličan. Mnoga društva samo teoretično razmotrivajo o socialnem miljeu naše družbe. S takšnim nerganjem ustvarjajo samo nezadovoljstvo, uspehov pa nikoli niso in ne bodo dosegla. Le tisti, ki izhaja iz naroda, ki je sam jedel črn kruh, le ta lahko najde prave smernice, kako pomagati ljudstvu. Zato je prav gotovo, da bo vsa slovenska javnost podprla akcijo, da se čimprej zgradi ta dom.

Svetovna zveza katoliških pedagogov bo ob priliki jubileja sv. Štefana priredila v dneh od 18. do 20. avgusta v Budimpešti zborovanje katoliških pedagogov. To zborovanje katoliških pedagogov je v današnjem razvrzanem času vsekakor še posebno pomembno. Zato se ga bodo udeležili tudi zavedni slovenski katoliški pedagogi.

Zborovanje se je zaključilo ob pol treh popoldne, nakar je bilo kosilo v hotelu »Evropa«.

A. L.

Vzgojni tečaj mariborske podružnice Slomškove družbe

Kljub številnim drugim prireditvam je vedno polna velika dvorana Zadrúžne banke v Mariboru v dneh od 21. do 24. marca, ko je bil prirejen vzgojni teden, dokazala, kakor je to v uvodu poudaril predsednik podružnice Slomškove družbe, ki je tečaj priredila z gmotno pomočjo katehetskega društva, da se naše obmejno mesto zaveda, kolikega tudi narodnostnega pomena je predvsem dobro vzgojen naraščaj.

Zato ni zgolj slučaj, da je vprav Maribor že od nekdaj vodil na področju vzgojnih vprašanj in je že naš veliki A. M. Slomšek jasno spoznal, da ostanejo nepremakljivi naši narodnostni mejniki le toliko časa, dokler bodo ostala v slovenskem narodu neomajna večnostna načela resnične krščanske vzgoje, v kateri je obsežena tudi vsa sila nezlomljive нравne, narodnostne in državljanske zavesti in odpornosti. In če kdaj, je vprav ta v teh časih tembolj potrebna.

Zato je bil tudi glavni namen vzgojnega tedna, da pokaže nenadomestljiv pomen krščanskih vzgojnih načel in vrednot.

V prvem predavanju »Zakaj toliko neuspehov v sodobni vzgoji«, katerega je imel profesor g. I. Bogovič, je isti pokazal četvero najglobljih vzrokov za neuspehe sodobne vzgoje. Prvi je v razrvanosti in razkroju svetovno-nazornih osnov človeškega življenja. Kopica modernih ideoloških sistemov je zanesla vanj strahotno anarhijo. Moderna materialistična vzgoja je izgubila človeku njegov končni, univerzalni, vse življenje obsegajoči cilj. Ona sestoji iz samih, čeprav v marsičem tudi dragocenih in uporabnih načrtov in kamnov, a brez graditeljske, sintetične vzgojne sile. Zato ne vzgoji v sebi pravilno urejenih ljudi in ne krepkih značajev. Istotako je tudi svetovnonazorno indiferentna vzgoja neplodna in v praksi nemožna. Drugi vzrok neuspehov je nepoznavanje duševnih dispozicij sodobne mladine. Proučevanje otroške in mladinske duševnosti se dostikrat zanemarja, diagnozira često po nepopolnih ali napačnih psiholoških sistemih, kar dovaja potem do nerazumevanja in težkih konfliktov, ki so vzrok vzgojnim neuspehom. Tretji vzrok je enostranska uporaba zgolj represivnih vzgojnih sredstev ter omalovaževanje preventivnih in vzgojnih, ki jih nudi krščanstvo dovolj. Četrty vzrok je nepoznanje in neobvladanje vzgojne funkcije, umetnosti vzgajanja, kakor tudi pojemanje in rapidno padanje pedagoške dinamike vzgojiteljeve osebnosti. Bližnji vzroki pa so na pr. nemir sodobnega življenja, nestalnost, negotovost, mizerno gnetno stanje staršev in poklicnih šolnikov, neprestano eksperimentiranje v šolstvu in v postavljanju delnih vzgojnih smotrov, vplivi okolja na mladino, brezvestnost koristolovskih tako imenovanih voditeljev, ki izrabljajo neizkušenost in duševno razrahljanost mladine v pubertetni dobi i. dr. H koncu je predavatelj pokazal, kako rešuje krščanstvo vsa ta bistvena vprašanja vzgoje in to učinkovito in bolje ko nasprotno struje. Vse predavanje je bilo podprto z mnogimi citati najvidnejših zastopnikov raznih pedagoških smeri do najnovejših in je kljub znanstveni obdelavi prodrlo tudi v preprostega poslušalca. Pri vseh pa je vzbudilo predavanje globok vtis in odobravanje.

Drugo predavanje univ. doc. in prof. dr. Stanka Gogale o važni temi »Vzgoja in dresura« je privabilo toliko poslušalcev iz vseh vzgojnih krogov, da je bila dvorana nabito polna. Napravilo je na vse prisotne s svojo globino in prepričevalnostjo res močan vtis. Predavatelj je na praktičnih vzgledih prikazal bistveno razliko med resnično vzgojo in med dresuro. Pokazal je na mnoge najsubtilnejše psihološke vzroke, zakaj se mladina odvrča od vzgojitelja, ki tolikokrat, celo nevede, sklizne iz finosti vzgoje na stopnjo dresure. To stori večkrat iz lažnosti v sebičnem mnenju, da je otrok zaradi njega in ne nasprotno ter podre s tem oni mostiček od otroka do roditeljev in od njih do Boga. Pokazal je na dalekosežne in usodne posledice dresiranja na versko, нравno, narodnostno opredelitev otroka, ki ni našel odmeva za svoj svet v srcu svojih vzgojiteljev pod narekovajem. Opozoril je na težave pravega vzgajanja in na disharmonijo, ki jo izzove dresura tudi na vzgojitelja. Končno je opozoril tudi na dejstvo, da vpliva fina vzgoja tudi na razvoj inteligence dobrodejno in pospeševalno, medtem ko dresura otopeva tudi duševno življenje in napravlja iz ljudi osebne nič, brezoblično maso, ki služi vsakomur za eksploatacijo.

Profesor g. Fran Fink je v svojem predavanju »Obrtniki in mojstri kot vzgojitelji« iz svoje bogate zakladnice izkušenj kot odlični praktik

in teoretik, baveč se s tem problemom že tri desetletja, pred mnogimi zbranimi obrtniki, učitelji in starši vsestransko prikazal to vprašanje, ki mu pri nas — iz vzgojnega vidika — posvečamo vse premalo ali skoraj nič pažnje. Poudarjal je v prvi vrsti potrebo verske, нравne, narodnostne in državljanske vzgoje obrtniškega naraščaja. Na mnogih drastičnih primerih je nakazal duševnost vajenca, katero vse premalo razumevamo in upoštevamo. Omenjal je tudi vzgojo k lepemu vedenju, k upoštevanju tuje lastnine, o vplivu družbe, delavnice in šole na vajenca, o razmerju med mojstrom in obrtno-nadaljevalno šolo in končno še o neobhodni potrebi zgraditve modernega »Vajeniškega doma«, v okviru, kjer bi se moglo rešiti zadovoljivo in uspešno marsikatero vzgojno vprašanje, ki je v okolju, v katerem večkrat danes naš vajenec živi, skorajda nerešljivo.

Izrečena je bila splošna želja, da izide predavanje v primerni vzgojni knjižici za vse slovenske obrtnike.

Zadnji dan, na predvečer katoliškega materinskega dne, je predavala šol. ravnateljica v p. ga. Antonija Štupca. Dvorana je bila polno zasedena, posebno od ženstva. Njeno lepo zasnovano in podano predavanje, prepleteno z ganljivostmi, humorjem in pretresljivimi vzgledi, je priklenilo od začetka do konca vsi prisotne. Saj je bila tudi vsebina predavanja »Ovire in sredstva pri vzgoji delavskega otroka, s posebnim ozirom na dekleta« nad vse pomembna. Pokazala je na mnogih tipih družin vrednosti in zablode reševanja sodobnega delavskega vprašanja s stališča vzgoje, nadalje vpliv okolja in družinskih prilik na miselnost in značaj delavskega dekleta, kateri se mnogo-krat skrivenčiči, ako ne najde opore v osnovnih temeljih vsake krščanske družine: v dobrem vzgledu, v molitvi, v delu, poštenju, ubogljivosti, skromnosti in pravem krščanskem ponosu, samozavesti in odpornosti proti zlu. Poleg teh sredstev srečnega notranjega družinskega življenja pa je neobhodna zahteva po zadostnih gmotnih sredstvih delavcu-družinskemu očetu, istotako uzakonjena moralna in gmotna podpora mater v težkih družinskih primerih, ustanovitev večjega števila institucij kot nadomestilo domače vzgoje, kjer je ista onemogočena v polni meri, in to v večjem številu moderno urejenih krščanskih oskrbovališč, zavetišč in domov, uvedba pedagoško in psihološko naobraženih ženskih kontrolnih organov za zapuščeno in zanemarjeno žensko mladino, razširjanje cenениh, poljudno pisanih publikacij iz vseh področij vzgoje, ki zadeva posebno dekleta in matere.

Konec vzgojnega tedna se je razvil v prisrčno in spontano materinsko proslavo, ko je bil izročen predavateljici — duhovni materi kot bivši učiteljici in sedanji voditeljici »Doma za varstvo deklet« — šopek nageljev.

Vzgojnemu tednu so sledili obiskovalci iz vseh slojev mariborske družbe, zastopniki vseh mariborskih šol in mnogih pedagoških institucij, prisostvoval mu je tudi zastopnik prevzv. knezoškofa, g. dr. Cukala.

Izjava preproste matere, naj bi še večkrat priredili take vzgojne večere, dokazuje potrebo po takih predavanjih in pravilnost smeri, po kateri je prirejen ta prvi vzgojni teden mlade podružnice Slomškove družbe. A. K.

Književne vesti

Statistični pregled šolstva in prosvete v dravski banovini za šolsko leto 1936/37. Sestavil prosvetni oddelek kraljevske banske uprave. V Ljubljani 1938. Založila Banovinska založba šolskih knjig in učil. — Statistika je sestavljena za 1. ljudske šole (26 okrajev; navedena je vsaka šola

s številom oddelkov, učencev, učnim osebjem in šolskimi prostori; posebne tabele kažejo šole za defektno deco in zasebne šole; pregled učiteljstva ljudskih šol; učenci po razredih; učenci po uspehu, vedenju in obisku, učenci po starosti, po narodnosti in pristojnosti; učenci po vero-

izpovedi, starši učencev po poklicu). II. Meščanske šole (tabele obsegajo Splošni pregled, Število učencev, Učenci po uspehu, vedenju, po narodnosti in pristojnosti, po veroizpovedi, nadaljnje šolanje, starši učencev po poklicu, učenci po starosti). Na isti način so razpredeljene tabele za Srednje šole in učiteljska; za Strokovne šole; Visoke šole; Strokovne šole, ki spadajo pod kmetijski oddelek; Zdravstvene strokovne šole; Trgovske in obrtne šole; Šole, ki spadajo pod različne nadzorne oblasti; Ljudska prosveta. Na 86 straneh je torej po uradnih podatkih sestavljen ves pregled našega šolstva in s tem najbolj ustreženo širši javnosti. V uvodu je povedano: »Ta prva verna in zadosti podrobna podoba našega prizadevanja na prosvetnem polju naj bo izhodišče, iz katerega bo mogoče zasledovati napredek ali nazadovanje, razvoj, potrebe, prednosti in hibe našega šolstva in naše prosvete. Gotovo je skoraj 20 let po osvoboditvi končno čas tudi za to!« — Doslej še nismo imeli takega pregleda, ker se je po prevratu naše šolstvo na celi črti preuredilo po drugačnih stališčih in vidikih. Nekateri okraji so imeli drugačen obseg in ga menjavali. Za »Slovenskega Učitelja« sem takrat kot sodelovalec pri statistiki priobčeval kratke in prve preglede, tako v letniku 1922, str. 66, 67 in 89; 1923, str. 107; 1924, str. 132 in 133. Statistika je sicer večkrat prav duhomorno delo, bolj nerad jo kdo sestavlja; zadoščenje daje šele po velikem trudu in zavesti, da je za napredek vsake stvari nujno potrebna. Gotovo bo s tem uradno sestavljenim pregledom našega šolstva marsikomu ustreženo in dana podlaga za nadaljnje zasledovanje pri razvoju prosvete. F. L.

Državoznanstvo. Za tretji razred meščanskih šol. Prvi del. Spisal Anton Fakin. Odobrilo ministrstvo prosvete. 78 strani. Cena 28 din. Samozaložba. — Knjiga je jasno in poljudno pisana, metodično urejena ter opremljena s potrebnimi razgovori in uporabnimi vzorci. V kolikor je primerna tu in tam vsebina, bo pokazala praktična uporaba. So pa učitelji, ki kako stvar preširoko zahtevajo, drugi samo po knjigi, tretji še mnogo manj, kar je treba splošno znati. Tako se dogaja posebno pri razgovorih n. pr. na str. 6, ker so običaji v vsakem delu dežele kaj drugačni. Sicer pravi sestavitelj knjige že sam v uvodu, da je dal manj važne stvari v droben tisk in se lahko izpuštijo. Knjiga ima posebne sestavke o občini, srezu, banovini in državi. Zato prinaša definicije, pojasnila in primere o občini, ureditev podeželskih in mestnih občin, upravo banovine, postanek in razvoj naše države, razvoj stanov, osvoboditev mest, mestni svet in sodišče. O občini so odstavki na 18 straneh zelo podrobno postavljeni. Poleg vseh pojmov je še prav važen dodatek uporabljenih vzorcev: Rojstni in krstni list, Domovinski list, Občinski proračun, Poštna nakaznica, Prijava bicikla, Prošnja za spre-

jem v občinsko zvezo, Oporoka i. dr. Pri poglavju »Država« je odstavek o pojmu države, pri tem so pojasnila o potnem listu, vizumu, o poslaniku ali konzulu države, o uslužbencih in drugem. Tu so postavljeni elementi ali osnove vsake države: ozemlje, narod, oblast. Sledijo razne državne oblike, državno edinstvo. Predstavljena je državna ureditev, ustava (v 12. oddelkih), izdajanje zakonov, državlanske pravice in dolžnosti. Danes je vsakomur potrebno, da se seznani z ustrojem države, zato je po vseh šolah potreben državljanski pouk. Knjiga je edina te vrste in jo prav toplo priporočam. Nadaljnja zakonodaja o upravnih in sodni oblasti, ustanove o šolstvu, prosveti, zdravstvu i. dr. sledijo še letos v drugem delu. F. L.

Prosveta, list za sedanje probleme in književnost v Sarajevu. 1917. Št. 10, 11, 12 obsega 160 strani z več slikami kot Vukov zvezek. Vsebina kaže iz mnogih razprav v srbohrvaščini razno delovanje Vuka Karadžića. Med drugim čitamo: »Prosveta« — Vuku, Vukova buna, Vuk kot demokrat, Vukovo gledanje o vrednosti naše narodne epike, Proučavanje naših narodnih pesmi, O bosanskih sevdalinkah, Kako je Vuk prišel do narodnih pesmi, Poslednji Vukovci v Hercegovini, O kulturnem značaju narodne poezije, Vuk in naša drama, Vukov jezik in današnji jezik, Vuk in Bolgari, Vuk in Hrvati, Vuk in Slovenci, Vuk in Evropa, Vukov kult v Podrinju, Podatki in beleške o Vuku, Glose. F. B.

Naš potočni rak. Spisal A. Sulgaj. Založila Zveza ribarskih društev dravske banovine v Ljubljani, hotel Metropol. Stane 20 din, po pošti pa 3 din več. — Knjižica je temeljit opis našega potočnega raka, ki je bil nekoč iz naših vod cenjen daleč po svetu. V njej so dragoceni naravoslovni podatki iz najboljših virov, ker je v rakovem življenju še mnogo nejasnosti. Mnogo je v knjižici nasvetov za pravo gojitev raka in s tem priporočil za gospodarski dobrobit ljudstva. F. B.

Pogledi na življenje in svet. Sestavil Ante Dukić. Zbirka aforizmov, ki jo je nagradila Srpska Kraljevska Akademija. Knjižica je sedaj izšla v tiskarni Narodnih Novin v Zagrebu v ruskem prevodu Nikolaja Fedorova. Cena 20 din. Pisatelj Ante Dukić je po stanu hrvatski učitelj in stoji na vidnem mestu v jugoslovanskem slovstvu. Še posebno znana sta dva njegova romana »Iz dnevnika jednog mađarca« in »Od svita do sutona«. Dukić, ves v sebi, tvori iz sebe; svoje misli umeva oblačiti v jasne, točne in izrazite oblike, išče iskreno pot k umu in srcu čitateljev. Njegovi spisi so prevedeni v razne jezike. F. L.

Revizor. Spisal Nikolaj Vasiljevič Gogolj, prevedel dr. Ivan Prijatelj, priredila dr. Silva Trdina, natisnila Mohorjeva tiskarna v Celju. Cena broš. 9 din, vezan izvod 18 din. — Ta pomembna, iz uradniškega življenja vzeta satirična komedija, je priljubljena po vsem svetu in ima obširno

literaturo. V slovenščino je igro mojstrsko prevedel dr. Ivan Prijatelj. Prirediteljica je v uvodu predstavila ruskega pisatelja Gogolja in analizirala »Revizorja«, poleg tega posveča z uredniškim odborom to delo spominu univ. profesorja dr. Iv. Prijatelja, ki je umrl med pripravljanjem tega prevoda. Ob sklepu 21 strani obsegačočega uvoda je navedla prirediteljica dr. Silva Trdina, da »Revizor« ni le specifično ruska socialna satira, ampak globoka, občečloveška komedija z močnim moralnim in socialnim podarkom. »Gogoljeva obsodba velja vsem družbam vseh časov in vsakemu posamezniku. Ljudje smo preleni, prestrašopetni in premalodušni ter se le preveč zanimamo za svojega bližnjega, dočim sebe v čednostih zanemarjamo in se rajši vzgajamo k nečednostim: obrekujemo, lažemo, nagnjeni smo h klečeplazenju in hlapčevstvu, po drugi strani pa se zopet povišujemo ter hočemo ljudem po vsej sili ugajati. Stalno se pretvarjamo, ker se nočemo, ne moremo, ali pa tudi ne smemo kazati takšne, kakršni v resnici smo. Preveč zlagane vsevednosti in moččnosti je v nas, preveč častilakomnosti in zadirčnosti, ko smo v bistvu vsi tako preprosti in omejeni.« — Ob sklepu knjige so na str. 129 postavljene opombe z ozirom na prevod dr. Iv. Prijatelja in posebej še »Vprašanja in naloge« za srednješolce. F. L.

Revija »Naše noše, naše dečve in naši športniki«. Društvo »Naša skrinja«, ki deluje za ohranitev naših narodnih noš in uveljavljanju naše domače »dečve«, hoče še bolj povzdigniti lepoto naše zemlje ter isti dati s pravilnim domačim oblačilom res pravo slovensko domačnost, našemu ljudstvu dvig njegove samozvesti, naši zemlji v okras, naši državi v ponos in tujcu v ob-

čudovanje. Revija bo izhajala vsake tri mesece in bo stala v posamezni prodaji 18 din, v celoletni naročnini 64 din, za člane društva s članarino vred, plačano vnaprej, celoletno 60 din. Društvo »Naša skrinja« je izdalo za letošnje vsakdanje dečvo tako imenovani »Mladinski Planica vzorec«, ki je sestavljen iz planinskih nageljčkov in kristalnih zvezdic. Vzorec je zlasti lep v rdeči temeljni barvi in nad vse primeren za šolsko mladino, tako za dečle kakor za naglavne rutice, kar je jako primerno za skupne izlete in je slika bolj celotno domača. To bi bila dečva Rateče-Planica za našo mladino. Na razpolago je tudi blago za nedeljsko in meščansko dečvo, kar bo vse podrobno obrazloženo v reviji »Naše noše« in »Naše dečle«, ki izide v začetku junija. Vzgojitelje naše mladine vabimo, da mladini priporočajo nošo prave domače dečve in naj se tozadevno obračajo na društvo »Naša skrinja« v Ljubljani, Masarykova cesta 16/I., hotel Metropol, zadnja vrata na koncu kavarne, poleg Grafike. — Istotam se naroča tudi revija »Naše noše«.

Prospekt za pension-restaurant Turist domač. šole u Vignju na polotoku Pelješcu v Korčulanskem Kanalu je izšel v prav okusni opremi. Savez organizacije izseljenika v Zagrebu, ki je osnoval in vzdržava to šolo v korist turističnega napredka v naši domovini, opozarja posebno pripadnike srednjega stanu, da bodo v njegovem šolskem penzionu u Vignju popolnoma preskrbljeni, začeni od 40 din dnevno. Uradniki, duhovniki, obrtniki in drugi, ki želijo dobro oskrbo in poceni porabiti svoj počitek na morju, ali želijo okrepitve, naj naročijo prospekt od Saveza organizacije izseljenika, Zagreb, Brunimirova 15/II., telefon 22-425.

Razglednik

Kulturno stanje naše države. Izjava ministra prosvete g. Mağaraševića uredniku »Neue freie Presse« o kulturni politiki in stanju v naši državi.

»Po stanju ljudske izobrazbe je treba razlikovati dve Jugoslaviji: eno, ki je nepismena in drugo, ki je pismena. Prva dolžnost kulturne politike je, ta dualizem v izobrazbi odpraviti oz. skrčiti ga na najnižjo mero. V zahodnih in severnih krajih naše države je stanje ljudske izobrazbe visoko, v centralnem in južnih krajih naše države pa znaša število analfabetov do 50%. Samo 9.4% celokupnega prebivalstva ima ljudskošolsko izobrazbo. V tem pogledu obstoji med

zapadnimi in severnimi pokrajinami naše države ter med centralnim in južnim delom ogromna razlika. V dravski banovini obiskuje 15% vsega prebivalstva ljudsko šolo, medtem ko v vrbaski banovini (Bosna) samo 6%. Zato je treba v teh krajih dvigniti ljudsko šolo.

Drugo važnejše vprašanje šolske vzgoje je nadprodukcija inteligence. To nasprotje obstoji v tem, da mladina zapušča vire svoje eksistence ter pohaja srednjo šolo in se potem drenja na vseučilišča. Na ta način misli, da bo prišla v bodočnosti do eksistence; največji del te mladine se že pri prvem koraku nahaja na napačni poti, kajti ta nadštevil-

na inteligenca pada v breme države in družbe, ker ni za njo nikake eksistenčne možnosti.

V Jugoslaviji imamo danes tri visoke šole (univerze), dve samostojni fakulteti (v Skoplju filozofska, v Subotici pravna), število akademikov na visokih šolah pa znaša danes 16.000.

Za Jugoslavijo kakor za vse druge južne države je torej ta problem, kako omejiti to reko mladine, ki se steka na vseučilišča, mesto da bi se posvetila praktičnim gospodarskim poklicem. Na eni strani analfabetizem, na drugi strani manifestacija najvišje duhovne proflinjenosti. E. D.

Kaj pravijo otroški zdravniki? Naša država je skoraj na prvem mestu po številu rojstev. Izmed 1000 prebivalcev je 33 rojstev; v bivši Avstriji 15, v Nemčiji 17, v Italiji 27. Smo pa žal tudi med prvimi, ako primerjamo umrljivost otrok. Na drugem kongresu pediatrijskega društva v Beogradu je predsednik profesor dr. Ambrožič povedal, da pride v Jugoslaviji polovica vseh smrtnih slučajev na deco. Vsako četrto dete umre pred dovršenim 10. letom. F. L.

Družinsko življenje v New Yorku. Skoraj se pozna, da tu ni družinskega življenja. Kuhinje v stanovanjih so prepovedane, določeno je prebivanje po hotelih. Na ulicah ne sme biti nikaka nedorasla deca. Z 18 meseci gre mladina v otroški vrtec. Ljudje se vsak čas selijo. Opoldansko kosilo je neznano. Namesto postelje so divani, blazine na vzmeti, ki se podnevi skrijejo v pregraje. New York je mesto brez prestanka. Železnice, podzemne in pocestne drdajo 24 ur na dan. Vse je preobloženo z elektriko.

Panevropska šolska konferenca. Dne 27. nov. 1937 je bila na Dunaju v prostorih Panevropa-Union konferenca za evropsko zemljepisje in zgodovino. Predsedoval je grof Coudenhove-Kalergi, konferenca se je bavila s

kulturno-historiškimi vprašanji. Poudarjala se je potreba, da dobi šolski pouk mnogo več znanja o kulturi, ki veže narode. V resolucijah, ki jih je potem učno ministrstvo predlagalo posameznim državam, se je med drugim priporočalo, da se za pouk zemljepisja uporabljajo zemljevidi, ki kažejo in primerjajo razkrojeno Evropo nasproti velikim gospodarskim prostorom britanskega imperija, sovjetske unije, severne in južne Amerike in vzhodne Azije. Pouk evropske gospodarske in kulturne geografije; poleg narodne zgodovine tudi učenje zgodovine skupnih političnih in socialnih pokretov, ki so bili važni za razvoj evropske civilizacije; poskušnje o uresničenju evropske ideje, da bi prišla v učne načrte in v porabo pri splošno zgodovinskih časovnih pregledih. Priporočali so tudi mednarodno dopisovanje učencev, uporabo radia in izmenjavo šolskih filmov za sporazumevanje med evropskimi narodi. F. L.

Japonska. Stara vera, stari običaji, šege in navade so v popolnem propadanju. Medsebojno spoštovanje je prenehalo. Razlika v rojstvu ne obstoji več, celo zvestoba do cesarske hiše je do temeljev zrahljana, katera zvestoba je bila najčvrstejši steber japonskega ljudstva. Namesto vsega tega je stopilo denarno gospodarstvo.

Politična revolucija vodi do industrijske; spremembe na socialnem in etičnem področju so zavzele take mere, da stoji danes Japonska sredi moralčne revolucije. E. D.

Najbolj razširjena uporabna psihologija. Najbolj razširjena je prodajalska psihologija, ki je v Ameriki postala silno resna veda. V Ameriki je arhiv samo za to panogo psihologije in šteje ta arhiv že 150.000 knjig. Metodo so ameriške velefirme preizkusile na 20 milijonih kupovalcev. Vsak prodajalec in prodajalka mora biti podkovan(a) v tej psihologiji. E. D.

Uspeh pridnosti

Meščanskošolska učiteljica Ema Deisinger v Mariboru je napravila pred komisijo na univerzi v Ljubljani profesorski izpit. Naši pridni sotrudnici in sicer znani pedagoški pisateljici iskreno čestitamo!

XX. jubilejni mednarodni kongres katoliških esperantistov pod pokroviteljstvom prevzv. knezoškofa dr. Gregorija Rožmana in častnim predsedstvom g. bana Marka Natlačena se bo vršil od 6. do 11. avgusta t. l. v Ljubljani.

Cenjeno učiteljstvo pripravljalni odbor najvljudneje vabi, da se tega kongresa udeleži, najrajši pa bi videli, če bi Slomškova družba imela svoj občni zbor v dnevih kongresa in bi se udeleženci tako lahko udeleževali tudi naših prireditev.

Enodnevna prijavnina znaša 15 din. Kdor se prijavi pred 10. julijem t. l., bo njegovo ime objavljeno tudi v kongresni knjigi, ki jo izda pripravljalni odbor.

Za pripravljalni odbor:

Golobič Peter, učitelj, Jesenice.

Svetovna zveza katoliških pedagogov

Svetovna zveza katoliških pedagogov je bila ustanovljena o priliki evharističnega kongresa 1912 na Dunaju. Med svetovno vojno umevno ni uspevala, kakor nobeno drugo društvo. Po vojni, ko so se duhovi vsaj deloma pomirili, je razposlala vabila za vstop vsem katoliškim učiteljskim organizacijam vsega sveta. Tudi Slomškova družba se je včlanila. Zveza šteje v 35 državah blizu 100.000 članov. L. 1932. se je zveza obnovila in prireja vsako drugo leto svoja letna zborovanja v drugi državi. Zadnje zborovanje je imela l. 1936. v Feldkirchnu na Predarlškem. Za letošnje zborovanje pa je porabila priliko slavnostnega jubileja sv. Stefana v Budimpešti v dneh 15. do 20. avgusta. Za to zborovanje, ki je združeno z raznimi ogledi in ekskurzijami v bližnjo in daljno okolico, se je priglasilo že lepo število delegatov iz najrazličnejših držav.

Program je takle:

Torek, 16. avgusta: Prihod udeležencev kongresa v Budimpešto pred 17. uro. Udeleženci, ki pridejo že kak dan prej v Budimpešto, se lahko že udeleže slavnosti v Esztergomu, kjer so v dneh 14. in 15. avgusta velike svečanosti v okviru cerkve in države, in se udeleže slavnostne seje v benediktinski gimnaziji. Sicer pa je 16. avgusta ob 18 pozdravni večer v dvorani Družbe sv. Stefana, Budimpešta, VIII, Szentkiralyi utca, 28. Predsednik zveze direktor De Boer, Holandska, pozdravi zborovalce. Nato slede pozdravi delegatov včlanjenih organizacij. Sledi predavanje o katoliški šoli in katoliškem učiteljstvu na Ogrskem. Predava direktor dr. Elias Kemenes, O. S. B. — Nato družabni večer.

Sreda, 17. avgusta:

Ob 8: Otvoritvena služba božja v univerzitetni cerkvi (Pazmany-Platz).

Ob 9: 1. seja delegatov za zastopnike včlanjenih organizacij. — Poročilo tajništva.

Ob 10.30: Slavnostno zborovanje. Oficielni pozdravi.

1. glavni referat: dr. Jean Friedrich, Luxemburg: »Komunizem in šola«.

2. glavni referat: univ. prof. dr. Kornis, Budimpešta: »Katoliška vzgoja — vez med narodi«.

Popoldne: Ogled mesta in izleti v okolico. Ogrske učiteljice in profesorice imajo za goste na razpolago voditeljice in tolmačice v šestih jezikih.

Cetrtek, 18. avgusta:

Ob 9: 2. seja delegatov (tudi za goste).

Poročila o stanju katoliškega šolstva v posameznih deželah in državah.

Ob 16: 3. seja delegatov (le za zastopnike organizacij).

Volitev novega odbora.

Določitev članarine včlanjenih organizacij.

Organizacijski posli Svetovne zveze katoliških pedagogov.

Ob 20: Slavnostni večer.

Petek, 19. avgusta:

Izlet v Esztergom.

Ogled bazilike, izkopanin in velike pedagoške razstave.

Sprejem udeležencev v rezidenci kneza primasa ogrskega.

Zahvalna pesem.

Zvečer: Vrnitev v Budimpešto z ladjo.

Neoficielni del.

Sobota, 20. avgusta:

Udeležba velikega jubileja sv. Štefana s slavnostnim obhodom. (Za udeležence zborovanja katoliških pedagogov so rezervirani prostori.)

Nedelja, 21. avgusta:

Izleti v Eger, Lillafüred ali Gödölo.

Glede potovanja in bivanja so se pogodili pripravljalni odbori med sabo takole:

V Budimpešti je preskrbljeno zadostno število stanovanj: v kolegijih, torej ne v gostilnah, znaša oskrba na dan 5 do 7 pengov, za kar je po želji rezerviranih zadostno število eno- do štiriposteljnih sob (stanovanj), vsa oskrba, ki sestoji iz treh izdatnih obedov. Obedi, ki se ne izrabijo, se ne zaračunajo (ali se denar vrne). Za nekatere mlade brezposelne učiteljice dajo na razpolago prosto stanovanje z zajtrkom katoliške ogrske učiteljice.

Za potovanje in bivanje na Ogrskem so določene tele ugodnosti: Vsi potniki morejo v vsakem »Putniku« dobiti vstopnico k jubileju sv. Štefana. Ta stane 6 pengov in velja za ves mesec avgust. Upravičuje pri najmanj tridnev- nem bivanju na Ogrskem na polovično voznino od ogrske državne meje in nazaj in dve poljubni železniški ali ladijski vožnji v tem času na Ogrskem. Budimpeštanska cestna železnica izdaja za ceno 3 pengov stalno karto, ki je porabna za tri dni proste vožnje na vseh linijah.

Program Svetovne zveze je tako urejen, da nudi poleg zborovanj dovolj časa za ogled zanimivosti v mestu, kakor tudi ogrskega življa sploh. Potniki, ki se vozijo skozi Avstrijo, morejo, če jih je osem, dobiti 30% znižanje za prevoz skozi Avstrijo, pri večjem številu potnikov pa se znižanje še poveča. Posamezni potniki, ki se vozijo z avstrijskimi zveznimi železnicami, imajo tudi znižano vožnjo, če se vozijo tja in nazaj skozi Avstrijo. Potrebno je torej, da se vsakdo, ki misli potovati za tiste dni v Budimpešto, zadostno razgovori pri potniških družbah.

Prijava udeležencev naj se izvrši čimprej centrali, ki jo odpošlje dalje.

Seveda pa k temu zborovanju niso povabljeni samo delegati organizacij, ampak vsi tovariši in tovarišice iz vseh držav, ki se zanimajo za kat. pedagogiko.

Svetovna zveza katoliških pedagogov prav iskreno vabi, da se udeleži tudi Slomškova družba po svojih zastopnikih in številnih članih tega velikega zborovanja, ki bo istočasno močan izraz katoliškega mišljenja iz vsega sveta, za kar je sedanji resni čas nujno potreben.